

**วิชากฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา
ภาค ๑-๒
ครั้งที่ ๑**

**โดย
ดร.ธนรัตน์ ทั้งทอง
อธิบดีผู้พิพากษภาค ๔**

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค ๑-๒	
ภาคปกติ	๒ ชั่วโมง/สัปดาห์
	๒ ชั่วโมง/สัปดาห์
ภาคค่ำ	๑ ชั่วโมง/สัปดาห์
	๑ ชั่วโมง/สัปดาห์

ศึกษาปัญหาในกฎหมายตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญาเฉพาะบทบัญญัติว่าด้วยหลัก
ทั่วไป อำนาจพนักงานสอบสวนและศาล การฟ้อง
คดีอาญาและคดีแพ่งเกี่ยวกับคดีอาญาหมายเรียก
และหมายอาญา การจับ ชั่ง จำคุก คั้น ปล່อยชั่วคราว
และการสอบสวน โดยการวิเคราะห์หลักกฎหมาย
ทฤษฎี และคำพิพากษาศาลฎีกา เพื่อให้สามารถปรับ
ใช้บทบัญญัติของกฎหมายได้ในเชิงปฏิบัติ

3

สถิติข้อสอบเนติบัณฑิต ป.วิ.อาญา ภาค ๑-๒

สมัยที่	ข้อ ๑	ข้อ ๒	ข้อ ๓
๖๗	มาตรา ๕ (๒), ๓๐, ๒๙	มาตรา ๒ (๔), ๓๐, ๔๔/๑	มาตรา ๑๔๓ วรรคหนึ่ง, ๑๓๙-๑๔๓
๖๘	มาตรา ๒ (๔), ๒ (๗), ๓ (๑), ๑๒๐	มาตรา ๑๓๓ ทวิ, ๑๓๔/๒, ๑๓ วรรคหนึ่ง	มาตรา ๑๓๑, ๑๕๐, ๑๕๕, ๑๔๓ วรรคสอง
๖๙	มาตรา ๓๕, ๓๙ (๒), ๓ (๕), ๔, ๕, ๖	มาตรา ๑๙, ๒๒	มาตรา ๑๒๐, ๑๓๓, ๑๓๓ ทวิ, ๑๓๙

4

(ต่อ)

๗๐	มาตรา ๒ (๔), ๒๘ (๒), ๓๙ (๑)	มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง, วรรคสอง	มาตรา ๓๕, ๓๖
๗๑	มาตรา ๕ (๒), ๓๐, ๔๔/๑	มาตรา ๓๙ (๒), ๒ (๗)	มาตรา ๑๘ วรรคสาม, ๑๒๐, ๑๔๓ วรรคหนึ่ง (๗)
๗๒	มาตรา ๑๙(๓) และ (๔), ๓๙ (๒)	มาตรา ๒๘, ๓๙ (๔)	มาตรา ๑๔๕/๑ วรรค หนึ่ง และวรรคสอง, ๑๔๗
๗๓	มาตรา ๕ (๑), ๕ (๒) และ ๓๐	มาตรา ๓๐, ๓๙ (๒) และ ๑๒๖	มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง (๓),(๑๓) และ ๑๙ วรรคสอง (๗)

5

(ต่อ)

๗๔	มาตรา ๒ (๗), ๑๓๑, ๑๓๑/๑, ๑๓๓ ทวิ วรรคหนึ่ง	มาตรา ๓๕ วรรคสอง, ๓๙ (๒), ๑๘ วรรคหนึ่ง, ๑๒๐	มาตรา ๑๓๑, ๑๓๑/๑, ๑๒๐, ๑๓๔/๑ วรรคหนึ่ง, ๑๓๔/๔ วรรคท้าย
๗๕	มาตรา ๓๙ (๒), ๔๓, ๑๒๖	มาตรา ๑๙ (๒), ๓๙ (๒),	มาตรา ๑๒๐, ๑๓๓, ๑๓๓ ทวิ, ๑๓๔/๒ , ๑๓๔/๔ วรรคสาม
๗๖	มาตรา ๒(๔),๓๐,๔๔/๑	มาตรา ๕(๑), ๖ วรรคหนึ่ง, ๓๕ วรรคสอง, ๓๙(๒)	มาตรา ๑๔๒ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม

6

ตารางการบรรยาย

- ครั้งที่ ๑ วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ : ทัวไป / ประเภทคดีอาญา / ผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา / ผู้เสียหาย
- ครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ : ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย / คำร้องทุกข์
- ครั้งที่ ๓ วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๗ : ผู้เสียหายฟ้องคดีแล้วตายลง โจทก์ร่วม / รวมพิจารณา / ถอนฟ้อง
- ครั้งที่ ๔ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๗ : คดีอาญาเล็กน้อย / สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ
- ครั้งที่ ๕ วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๘ : อำนาจสืบสวนสอบสวน
- ครั้งที่ ๖ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๘ : เขตอำนาจศาล
- ครั้งที่ ๗ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ : คดีแพ่งเกี่ยวกับคดีอาญา
- ครั้งที่ ๘ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ : สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหาย
- ครั้งที่ ๙ วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๗ : ทบทวน

7

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๖ ข้อ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖

คำถาม : พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษนายหนึ่งและนายสองในความผิดฐานร่วมกันทำร้ายร่างกายนายขาวตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๕ ประกอบมาตรา ๘๓ ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น นายขาวยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาต นอกจากนี้นายขาวยังได้ยื่นคำร้องขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท เป็นค่าไฟหน้ำรถจักรยานยนต์ของตนที่นายหนึ่งและนายสองทุบแตกเสียหาย ในส่วนของคดีอาญา ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกนายหนึ่งและนายสองคนละ ๑๕ วัน และให้รอการลงโทษจำคุกไว้มีกำหนดคนละ ๑ ปี นายหนึ่งและนายสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้องนายหนึ่งเนื่องจากไม่ได้ร่วมกระทำความผิด ส่วนนายสอง ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยว่านายสองใช้ไม้ตีศีรษะของนายขาวในขณะที่นายขาวกำลังจะใช้ไม้ตีนายหนึ่งหรือนายสอง อันเป็นภยันตรายที่ใกล้จะถึงแต่นายสองก็ไม่สมควรเลือกตีที่ศีรษะของนายขาวซึ่งเป็นอวัยวะที่สำคัญ การกระทำของนายสองเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ พิพากษายืน คดีของนายสองต้องห้ามมิให้ฎีกาและเป็นอันถึงที่สุด

8

4

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๖ ข้อ ๑(ต่อ) ปีการศึกษา ๒๕๖๖

ให้วินิจฉัยว่า

(ก) นายหนึ่งและนายสองยื่นคำให้การต่อสู้คดีแพ่งโดยยอมรับว่า นายสองเป็นผู้ใช้ไม้ทุบไฟหน้ารถจักรยานยนต์ของนายขาวแตกในระหว่างการทะเลาะวิวาทในคดีนี้จริงแต่ปฏิเสธว่า นายขาวไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากพนักงานอัยการไม่ได้ยื่นฟ้องขอให้ลงโทษในความผิดฐานทำให้เสียหายมาด้วย ขอให้ยกคำขอของนายขาว ข้อต่อสู้ตามคำให้การของนายหนึ่งและนายสองฟังขึ้นหรือไม่

(ข) ถ้าปรากฏว่า คดีของนายหนึ่งไม่ต้องห้ามฎีกา นายขาวมีสิทธิฎีกาขอให้ลงโทษนายหนึ่งได้หรือไม่

9

ธงคำตอบ

(ก) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๔/๑ มีเจตนารมณ์จะช่วยให้ผู้ได้รับความเสียหายในทางแพ่งได้รับความสะดวกเร็วในการได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีแพ่งเป็นอีกคดีหนึ่ง ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาจะได้เสร็จสิ้นไปในคราวเดียวกัน โดยให้ผู้ได้รับความเสียหายยื่นคำร้องเข้ามาในคดีอาญา นอกจากนี้บทบัญญัติดังกล่าวก็ไม่ได้บัญญัติถึงขนาดเป็นเงื่อนไขว่า ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญาได้เฉพาะค่าสินไหมทดแทนในความผิดที่พนักงานอัยการโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษเท่านั้นดังนี้ แม้พนักงานอัยการโจทก์จะไม่ได้ฟ้องขอให้ลงโทษนายหนึ่งและนายสองในความผิดฐานทำให้เสียหายมาด้วย แต่นายขาวยื่นคำร้องขอให้บังคับนายหนึ่งและนายสองร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าไฟหน้ารถจักรยานยนต์ซึ่งนายหนึ่งและนายสองให้การยอมรับว่านายสองเป็นผู้ใช้ไม้ทุบไฟหน้ารถจักรยานยนต์ของนายขาวแตกในระหว่างการทะเลาะวิวาทในคดีนี้จริง

10

ธงคำตอบ

อันเป็นกรณีที่รถจักรยานยนต์ได้รับความเสียหายในเหตุการณ์หรือกรรมเดียวกับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๕ ที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้อง นายชว ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอเรียกค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายดังกล่าวเข้ามาในคดีอาญานี้ได้ ข้อต่อสู้ของนายหนึ่งและนายสองฟังไม่ขึ้น (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๔๓/๒๕๖๖(ประชุมใหญ่))

(ข) ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า นายสองใช้ไม้ตีศีรษะนายชวในขณะที่นายชวกำลังใช้ไม้ตีทำร้ายนายหนึ่งหรือนายสอง และเลือกตีที่ศีรษะอันเป็นอวัยวะสำคัญ การกระทำของนายสองจึงเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ ย่อมแสดงให้เห็นว่า นายสองจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของนายหนึ่งให้พ้นจากภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายของนายชวและเป็นภัยอันตรายอันใกล้จะถึง โดยนายชวเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดภัยอันตรายก่อนแล้วนายสองจึงใช้สิทธิเพื่อป้องกัน

11

ธงคำตอบ

ดังนั้น นายชวจึงมิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยสำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๕ ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) นายชวจึงไม่มีสิทธิร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตามมาตรา ๓๐ นายชวจึงไม่ใช่คู่ความในคดี ไม่มีสิทธิฎีกาขอให้ลงโทษนายหนึ่ง (คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๒๑/๒๕๖๖)

12

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๖ ข้อ ๒ (ต่อ) ปีการศึกษา ๒๕๖๖

คำถาม : นายเผือกและนางส้มได้จดทะเบียนหย่ากันโดยมีข้อตกลงให้อำนาจปกครองเด็กหญิงเขียวซึ่งเป็นบุตรอยู่กับนางส้ม แต่เพียงผู้เดียว หลังจากนั้นนางส้มมาแต่งงานใหม่กับนายดำและย้ายพาเด็กหญิงเขียวมาอาศัยอยู่ร่วมกัน วันหนึ่งเด็กหญิงเขียวมาบอกแก่นายเผือกว่านายดำนำน้ำสร้อยคอทองคำของเด็กหญิงเขียวไปขายเพื่อนำเงินไปใช้โดยเด็กหญิงเขียวไม่ยินยอม เมื่อนางส้มทราบกลับพยายามปกปิดเรื่องทั้งไม่ยอมดำเนินการใด ๆ เพราะกลัวว่านายดำจะมีความผิดตามกฎหมาย นายเผือกจึงยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นขอให้ตั้งนายเผือกเป็นผู้แทนเฉพาะคดีของเด็กหญิงเขียว ศาลชั้นต้นเห็นว่า นางส้มผู้แทนโดยชอบธรรมมีผลประโยชน์ขัดกันกับผู้เยาว์ จึงมีคำสั่งตั้งนายเผือกเป็นผู้แทนเฉพาะคดี นายเผือกยื่นฟ้องนายดำในความผิดฐานลักทรัพย์เด็กหญิงเขียวตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๔

13

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๖ ข้อ ๒ (ต่อ) ปีการศึกษา ๒๕๖๖

ให้วินิจฉัยว่า

(ก) หากนายดำให้การปฏิเสธและโต้แย้งว่า นางส้มเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กหญิงเขียวและมีอำนาจจัดการแทนเด็กหญิงเขียว นายเผือกไม่มีอำนาจฟ้องคดีนี้ ข้อต่อสู้ของนายดำฟังขึ้นหรือไม่

(ข) ถ้าต่อมาศาลชั้นต้นพิพากษาว่า การกระทำของนายดำเป็นความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ ลงโทษจำคุก ๓ เดือน นายดำยื่นอุทธรณ์ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ นายดำขอใช้คำสั่งสร้อยคอทองคำให้แก่เด็กหญิงเขียวและเด็กหญิงเขียวไม่ติดใจเอาความแล้ว นายเผือกจะยื่นคำร้องขอถอนฟ้องในชั้นอุทธรณ์ได้หรือไม่และสิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับไปหรือไม่

14

ธงคำตอบ

(ก) ในคดีอาญาซึ่งเด็กหญิงเขียวผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ แม้จะมีข้อตกลงในการหย่าให้นางสั้มเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง และนางสั้มยอมเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กหญิงเขียวแต่เพียงผู้เดียว แต่หากผู้แทนโดยชอบธรรมมีผลประโยชน์ขัดกันกับผู้เยาว์ ญาติของผู้นั้นหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องอาจร้องขอต่อศาลให้ตั้งเขาเป็นผู้แทนเฉพาะคดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง เมื่อปรากฏว่า นางสั้มได้ทราบชื่อนายดำกระทำความผิดต่อเด็กหญิงเขียว แต่พยายามปกปิดเรื่องชื่อนายดำ และไม่ยอมดำเนินการใด ๆ เพราะกลัวว่านายดำสามีใหม่ของตน จะมีความผิดตามกฎหมาย ศาลชั้นต้นเห็นว่าเป็นกรณีที่นางสั้มมีผลประโยชน์ขัดกันกับเด็กหญิงเขียวจริงจึงจำเป็นต้องตั้งนายเผือกเป็นผู้แทนเฉพาะคดี ย่อมมีผลทำให้นางสั้มไม่มีอำนาจจัดการแทนเด็กหญิงเขียวตามมาตรา ๕ (๑) นายเผือกผู้แทนเฉพาะคดีย่อมมีอำนาจจัดการแทนเด็กหญิงเขียวด้วยการฟ้องนายดำเป็นจำเลยต่อศาลชั้นต้นเป็นคดีอาญาแทนเด็กหญิงเขียวได้ นายเผือกจึงมีอำนาจฟ้อง ข้อต่อสู้ชื่อนายดำข้อนี้ฟังไม่ขึ้น (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๔๕๓๖/๒๕๖๕)

15

ธงคำตอบ

(ข) แม้นายเผือกจะฟ้องขอให้ลงโทษนายดำในความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๔ แต่เมื่อศาลพิพากษาว่า การกระทำของนายดำเป็นความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ ซึ่งเป็นความผิดต่อส่วนตัวอันจะถอนฟ้องหรือยอมความในเวลาใดก่อนคดีนี้ถึงที่สุดก็ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๕ วรรคสอง เมื่อนายดำได้ชดใช้ค่าเสียหายคอบทองคำให้แก่เด็กหญิงเขียวจนเด็กหญิงเขียวไม่ติดใจเอาความแล้ว การที่นายเผือกซึ่งเป็นโจทก์ฟ้องคดีนี้แทนเด็กหญิงเขียวยื่นคำร้องขอถอนฟ้องนายดำในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ก่อนคดีถึงที่สุด จึงเป็นการถอนฟ้องโดยถูกต้องตามกฎหมาย สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องยอมเป็นอันระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๒) (คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓๐๕/๒๕๖๖)

16

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๖ ข้อ ๓ (ต่อ)

ปีการศึกษา ๒๕๖๖

คำถาม : นายแมนกับนายชายเป็นพนักงานแผนกการเงินของบริษัทสินทรัพย์ จำกัด ผู้เสียหายมีหน้าที่เก็บรวบรวมเงินค่าสินค้าซึ่งขายได้ในแต่ละวันส่งมอบให้ผู้เสียหาย ต่อมาผู้เสียหายตรวจสอบพบว่า นายแมนกับนายชายร่วมกันยักยอกเงินค่าสินค้าของผู้เสียหาย จึงไปร้องทุกข์ต่อ ร้อยตำรวจเอกนภา พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลพญาไท กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นท้องที่เกิดเหตุให้ดำเนินคดีแก่นายแมนกับนายชาย ร้อยตำรวจเอกนภาทำการสอบสวนแล้วออกหมายเรียก นายแมนกับนายชายมาแจ้งข้อหาว่าร่วมกันยักยอก เมื่อนายแมนกับนายชายให้การในฐานะผู้ต้องหา แล้ว ร้อยตำรวจเอกนภาพิจารณาพยานหลักฐานทั้งฝ่ายผู้เสียหายและผู้ต้องหาทั้งสอง แล้วมีความเห็นควรสั่งฟ้องเฉพาะนายแมนผู้ต้องหาที่ ๑ เท่านั้น ส่วนนายชายผู้ต้องหาที่ ๒ ร้อยตำรวจเอกนภามีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง และให้ผู้ต้องหาทั้งสองลงลายมือชื่อทราบนัด โดยไม่มีหลักประกันเพราะไม่มีพฤติการณ์หลบหนี

17

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๖ ข้อ ๓ (ต่อ)

ปีการศึกษา ๒๕๖๖

เมื่อถึงกำหนดส่งตัวผู้ต้องหาและสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการปรากฏว่านายแมนผู้ต้องหาที่ ๑ ผิดนัดไม่มาพบร้อยตำรวจเอกนภา ร้อยตำรวจเอกนภาจึงไปขอศาลออกหมายจับเฉพาะผู้ต้องหาที่ ๑ รวบรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน หลังจากนั้นร้อยตำรวจเอกนภาส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นไปยังพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลแขวงดุสิต พนักงานอัยการตรวจพิจารณาสำนวนการสอบสวนแล้วมีคำสั่งให้คืนสำนวนการสอบสวน โดยให้เหตุผลว่า คดีนี้พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาทั้งสองแล้ว ต้องส่งตัวผู้ต้องหาทั้งสองมาพร้อมกับสำนวนการสอบสวนด้วย

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งของพนักงานอัยการชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

18

ธงคำตอบ

การที่ร้อยตำรวจเอกนภาพนังงานสอบสวนสอบสวนคดีนี้แล้วออกหมายเรียก นายแมนผู้ต้องหาที่ ๑ และนายชายผู้ต้องหาที่ ๒ มาแจ้งข้อหาร่วมกันยกยก และให้ผู้ต้องหาทั้งสองลงลายมือชื่อทราบนัดโดยไม่มีหลักประกันใด ๆ เพราะไม่มี พฤติการณ์หลบหนี เป็นการสอบสวนประเภทรู้ตัวผู้กระทำความผิดและผู้นั้นถูกควบคุม หรือขังอยู่ หรือปล่อยชั่วคราวหรือเชื่อว่าคงได้ตัวมาเมื่อออกหมายเรียก พนักงานสอบสวนต้องทำความเห็นตามท้องสำนวนการสอบสวนว่าควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง ส่งไปยังพนักงานอัยการพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๒ วรรคหนึ่ง

19

ธงคำตอบ

กรณีนายแมนผู้ต้องหาที่ ๑ ซึ่งร้อยตำรวจเอกนภาพนังงานสอบสวนแจ้งข้อหาร่วมกัน ยกยกและทำการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้วมีความเห็นควรสั่งฟ้องนั้น พนักงานสอบสวนต้องส่ง สำนวนการสอบสวนพร้อมกับนายแมนผู้ต้องหาที่ ๑ ไปยังพนักงานอัยการด้วย แต่คดีนี้ปรากฏว่า นายแมนผู้ต้องหาที่ ๑ ผิดนัดไม่มาพบพนักงานสอบสวน จึงเป็นกรณีที่ผู้ต้องหา ซึ่งถูกแจ้งข้อหา แล้วหลบหนีไป อันเป็นข้อยกเว้นที่พนักงานสอบสวนสามารถส่งเฉพาะสำนวนการสอบสวนพร้อม ความเห็นควรสั่งฟ้องไปยังพนักงานอัยการ โดยไม่ต้องส่งตัวนายแมนผู้ต้องหาที่ ๑ มาพร้อมสำนวน การสอบสวนแต่อย่างใดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๒ วรรคสาม การที่พนักงานอัยการมีคำสั่งให้คืนสำนวนการสอบสวนในส่วนของนายแมนผู้ต้องหาที่ ๑ เพราะพนักงานสอบสวนไม่ส่งตัวมาด้วยจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ธงคำตอบ

กรณีของนายชายผู้ต้องหาที่ ๒ ซึ่งร้อยตำรวจเอกนภาพนังงานสอบสวนแจ้งข้อหาร่วมกันยักยอกและทำการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้วมีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องนั้นให้พนักงานสอบสวนส่งแต่สำนวนการสอบสวนพร้อมด้วยความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องไปยังพนักงานอัยการ ส่วนตัวนายชายผู้ต้องหาที่ ๒ พนักงานสอบสวนมีอำนาจปล่อยหรือปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๒ วรรคสอง การที่พนักงานอัยการมีคำสั่งให้คืนสำนวนการสอบสวนในส่วน of นายชายผู้ต้องหาที่ ๒ เพราะพนักงานสอบสวนไม่ส่งตัวมาด้วยจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน

21

ข้อสอบของผู้บรรยายที่ได้รับเลือกให้เป็น ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษาศานามจิว วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๗

ข้อ ๑. พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องว่า จำเลยซึ่งเป็นพนักงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดเอ ผู้เสียหายที่ ๑ ปลอมหนังสือแจ้งคืนภาษีมูลค่าเพิ่มของกรมสรรพากรซึ่งเป็นเอกสารสิทธิ โดยปลอมลายมือชื่อนายสมผู้เสียหายที่ ๒ ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของผู้เสียหายที่ ๑ ในช่องผู้มอบฉันทะและปลอมลายมือชื่อนายสมผู้เสียหายที่ ๒ ในเอกสารประกอบเพื่อขอรับคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มเดือนภาษีมิถุนายน ๒๕๖๖ จำนวน ๓๕๐,๐๐๐ บาท แล้วจำเลยนำเอกสารปลอมไปใช้แสดงต่อเจ้าหน้าที่สรรพากรและรับเงินภาษีมูลค่าเพิ่มคืนไปใช้ส่วนตัว

22

ข้อสอบของผู้บรรยายที่ได้รับเลือกให้เป็น
ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษาศานามจิว
วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๗ (ต่อ)

นอกจากนี้ ขณะที่จำเลยเข้าไปทำงานในอาคารสำนักงานของผู้เสียหายที่ ๑ จำเลยได้ดำเนิน
ทำงานของนายวันเพื่อนร่วมงานโดยส่งเสียงดังอันเป็นการรบกวนการทำงานและทำให้พนักงาน
ของผู้เสียหายที่ ๑ ที่อยู่ในห้องทำงานเดียวกันไม่อาจทำงานได้เป็นการก่อความเดือดร้อน
รำคาญแก่พนักงานของผู้เสียหายที่ ๑ ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา
๒๖๕, ๒๖๘, ๓๓๕, ๓๔๗ ให้จำเลยคืนเงิน ๓๕๐,๐๐๐ บาท แก่ผู้เสียหายทั้งสอง จำเลยให้
การปฏิเสธ

23

ข้อสอบของผู้บรรยายที่ได้รับเลือกให้เป็น
ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษาศานามจิว
วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๗ (ต่อ)

ระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้น ผู้เสียหายทั้งสองยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ในความผิดฐาน
ปลอมเอกสารสิทธิ ใช้เอกสารสิทธิปลอมและลักทรัพย์ ศาลชั้นต้นอนุญาต ต่อมาศาลชั้นต้นพิจารณา
แล้วฟังข้อเท็จจริงว่า โจทก์ร่วมทั้งสองรู้เห็นยินยอมและตกลงให้จำเลยลงลายมือชื่อโจทก์ร่วมที่ ๒
และประทับตราสำคัญของโจทก์ร่วมที่ ๑ ในหนังสือแจ้งคืนภาษีมูลค่าเพิ่มและเอกสารประกอบ
แล้วพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอม ให้ลงโทษ
ฐานใช้เอกสารสิทธิปลอม จำคุก ๑ ปี และฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น ปรับ ๓,๐๐๐
บาท รวมจำคุก ๑ ปี ปรับ ๓,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี ยกฟ้องฐานลักทรัพย์
และยกคำขอให้จำเลยคืนเงินแก่โจทก์ร่วมทั้งสอง

24

ข้อสอบของผู้บรรยายที่ได้รับเลือกให้เป็น
ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษาศานามจิว
วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๗ (ต่อ)

จำเลยอุทธรณ์ว่า คำสั่งศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้ผู้เสียหายทั้งสองเข้าร่วมเป็นโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมายและโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๙๗ เนื่องจากผู้ที่เป็นผู้เสียหาย ในความผิดฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นได้จะต้องเป็นผู้อื่นหรือเป็นบุคคลธรรมดา แต่โจทก์ร่วมที่ ๑ เป็นนิติบุคคล ไม่อาจเป็นผู้เสียหายที่ร้องทุกข์ในความผิดฐานนี้ได้ การสอบสวนจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย โจทก์ไม่อุทธรณ์ ส่วนโจทก์ร่วมทั้งสองอุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอมให้หนักขึ้นและไม่รอกการลงโทษ

25

ข้อสอบของผู้บรรยายที่ได้รับเลือกให้เป็น
ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษาศานามจิว
วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๗ (ต่อ)

ให้วินิจฉัยว่า

(ก) คำสั่งของศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้ผู้เสียหายทั้งสองเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการในความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอมชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

(ข) หากข้อเท็จจริงฟังได้ว่า โจทก์ร่วมที่ ๑ เป็นผู้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นซึ่งเป็นความผิดลหุโทษ โจทก์จะมีอำนาจฟ้องในความผิดฐานดังกล่าวหรือไม่

(ค) โจทก์ร่วมทั้งสองมีสิทธิอุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอมให้หนักขึ้นและไม่รอกการลงโทษได้หรือไม่

26

ธงคำตอบ

(ก) เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า โจทก์ร่วมทั้งสองรู้เห็นยินยอมและตกลงให้จำเลยลงลายมือชื่อโจทก์ร่วมที่ ๒ และประทับตราสำคัญของโจทก์ร่วมที่ ๑ ในหนังสือแจ้งคืนภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งเป็นเอกสารสิทธิและเอกสารประกอบ ซึ่งในกรณีเกี่ยวกับลายมือชื่อนั้นไม่มีกฎหมายให้อำนาจลงลายมือชื่อแทนกันได้แม้เจ้าของลายมือชื่อนุญาตหรือให้ความยินยอมก็ลงลายมือชื่อแทนไม่ได้ ดังนั้น ที่จำเลยลงลายมือชื่อโจทก์ร่วมที่ ๒ ในหนังสือแจ้งคืนภาษีมูลค่าเพิ่มและเอกสารประกอบ จึงเป็นการลงลายมือชื่อปลอมในเอกสารสิทธิดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๖๕ แต่เมื่อปรากฏว่าจำเลยปลอมเอกสารดังกล่าวด้วยความยินยอมของโจทก์ร่วมทั้งสอง โจทก์ร่วมทั้งสองจึงไม่อยู่ในฐานะที่จะได้รับความเสียหายจากการกระทำของจำเลย โจทก์ร่วมทั้งสองมิใช่ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๔) อันจะมีอำนาจยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ตามมาตรา ๓๐ ได้ คำสั่งของศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้ผู้เสียหายทั้งสองเข้าร่วมเป็นโจทก์ในความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอมจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๕๗/๒๕๖๓)

27

ธงคำตอบ

(ข) ความผิดฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๙๗ อันเป็นความผิดลหุโทษนั้น เป็นความผิดอาญาแผ่นดินและมีใช้ความผิดต่อส่วนตัวที่จะต้องมีการร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๑ วรรคสอง พนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจสอบสวนตามมาตรา ๑๒๑ วรรคหนึ่ง โดยไม่ต้องมีการร้องทุกข์จากผู้เสียหาย ดังนั้นแม้โจทก์ร่วมที่ ๑ ซึ่งเป็นนิติบุคคลจะมีใช้ผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวและการร้องทุกข์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โจทก์ก็มีอำนาจฟ้องจำเลยในความผิดฐานดังกล่าวได้ (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๑๐๔/๒๕๖๒)

(ค) เมื่อโจทก์ร่วมทั้งสองมิใช่ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๔) และไม่มีอำนาจเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตามมาตรา ๓๐ โจทก์ร่วมทั้งสองมิใช่คู่ความตามมาตรา ๒ (๑๕) จึงไม่มีสิทธิอุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอมให้หนักขึ้นและไม่รอกการส่งโทษ (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๙๖/๒๕๔๙)

28

ครั้งที่ ๑ ทัวไป / ประเภทคดีอาญา /
ผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา / ผู้เสียหาย

29

หลักการดำเนินคดีอาญา ๓ ขั้นตอน

๑. กระบวนการก่อนฟ้องคดี
๒. กระบวนการหลังฟ้องคดี
๓. กระบวนการชั้นบังคับคดี

30

๑. กระบวนการก่อนฟ้องคดี

๑.๑ เรื่องพื้นฐาน

- ความผิดอาญาแผ่นดิน
- ความผิดต่อส่วนตัว
- ผู้เสียหาย ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔), ๔, ๕, ๖
- คำร้องทุกข์ คำกล่าวโทษ ป.วิ.อ. มาตรา ๒

(๗) (๘)

31

(ต่อ)

๑.๒ ชั้นสอบสวน

๑.๒.๑ ผู้มีอำนาจสอบสวน

- ความผิดท้องที่เดียว ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘
- ความผิดเกี่ยวพันกันหลายท้องที่ ป.วิ.อ.

มาตรา ๑๙

- ความผิดกระทำนอกราชอาณาจักร ป.วิ.อ.

มาตรา ๒๐

- ไม่แน่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดรับผิดชอบ
ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑, ๒๑/๑

32

(ต่อ)

๑.๒.๒ ขั้นตอนการสอบสวน

- คดีที่ผู้เสียหายเป็นผู้ใหญ่ ป.วิ.อ.

มาตรา ๑๓๓, ๑๓๔, ๑๓๔/๑, ๑๓๔/๔, ๑๓๕

- คดีที่ผู้เสียหายเป็นเด็ก ป.วิ.อ.

มาตรา ๑๓๓ ทวิ, ๑๓๔/๒

33

(ต่อ)

- คดีที่ต้องมีการชันสูตรพลิกศพ

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๐, ๑๕๕/๑

- คดีอาญาเล็กน้อย ป.วิ.อ มาตรา

๓๗, ๓๘, ๓๙ (๓)

- การชี้ตัวบุคคล ป.วิ.อ. มาตรา

๑๓๓ วรรคท้าย, ๑๓๓ ตริ

34

(ต่อ)

๑.๓ ชั้นพนักงานอัยการ

- สิ่งไม่ฟ้อง/สั่งสอบสวนเพิ่มเติม/สั่งฟ้อง ป.วิ.อ. มาตรา ๑๔๐, ๑๔๑, ๑๔๒, ๑๔๓, ๑๔๔, ๑๔๕, ๑๔๕/๑, ๑๔๖, ๑๔๗

๑.๔ ขณะฟ้องคดีอาญา

- ศาลที่รับฟ้อง ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒, ๒๓, ๒๕, ๔๐
- การฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา ป.วิ.อ. มาตรา ๔๓, ๔๔/๑, ๔๖, ๕๑

35

(ต่อ)

๒. กระบวนการหลังฟ้องคดี

๒.๑ เหตุการณ์เกิดขึ้นระหว่างพิจารณาของศาล

- ผู้เสียหายขอร่วมเป็นโจทก์กับอัยการ ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐
- อัยการขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับผู้เสียหาย ป.วิ.อ. มาตรา ๓๑
- ถอนฟ้อง ป.วิ.อ. มาตรา ๓๕, ๓๖
- คดีอาญาระงับ ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙
- ผู้เสียหายยื่นฟ้องแล้วตายลง ป.วิ.อ. มาตรา ๒๙

36

ประเภทคดีอาญา

๑. คดีอาญาแผ่นดิน

๑.๑ คดีอาญาแผ่นดินที่รัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหาย

คดีที่กฎหมายมุ่งประสงค้ให้รัฐ หรือเจ้าพนักงานของ
รัฐเท่านั้นที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด
ไม่มีเอกชนเป็นผู้เสียหายจึงไม่สามารถฟ้องร้องหรือร่วมเป็น
โจทก์กับอัยการได้ หากมีเอกชนได้รับความเสียหายก็เป็น
เพียงผู้เสียหายโดยพฤตินัยเท่านั้น เช่น

37

(ต่อ)

- ความผิดตาม พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ (ฎีกาที่ ๑๒๓๑/๒๕๓๓, ๒๗๑๓/๒๕๔๑)
- ความผิดตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ (ฎีกาที่ ๑๖๓๗/๒๕๔๘)
- ความผิดตาม พ.ร.บ.จราจรทางบกฯ (ฎีกาที่ ๒๐๙๖/๒๕๓๐, ๑๑๔๑/๒๕๓๑, ๑๙๔๙/๒๕๔๒, ๓๔๔๙/๒๕๔๓, ๘๑๑๙/๒๕๕๙)

38

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๑๑๙/๒๕๕๙ แม้ พ.ร.บ. จราจรทางบกฯ มาตรา ๑๖๐ ตรี วรยศ บัญญัติว่าถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ....แม้แสดงให้เห็นว่าเป็นการกระทำต่อผู้อื่นก็ตาม แต่ความผิดตาม พ.ร.บ. จราจรทางบกฯ เป็นความผิดที่รัฐมีหน้าที่ดำเนินการแก่ผู้กระทำผิด รัฐเท่านั้นจึงเป็นผู้เสียหาย โจทก์ร่วมมิใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานขับรถในขณะที่เมาสุราเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายที่จะขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมได้

แม้โจทก์ร่วมมีสิทธิอุทธรณ์ในความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๙๑ ก็ตาม แต่เมื่อศาลชั้นต้นลงโทษจำเลยในความผิดฐานขับรถในขณะที่เมาสุราเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายซึ่งเป็นกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดตาม พ.ร.บ. จราจรทางบกฯ มาตรา ๔๓ (๒), ๑๖๐ ตรี วรยศ แล้ว และโจทก์ร่วมมิใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานดังกล่าว โจทก์ร่วมจึงมิใช่คู่ความในความผิดตามพ.ร.บ. จราจรทางบกฯ มาตรา ๔๓ (๒), ๑๖๐ ตรี วรยศ ไม่มีสิทธิอุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยในสถานหนักและไม่รอกการลงโทษ

39

(ต่อ)

- ความผิดตาม พ.ร.ก. กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน (ฎีกาที่ ๑๕๖๒/๒๕๓๒, ๘๘๘๓/๒๕๕๐, ๒๓๐๖/๒๕๖๐)

- ความผิดตาม พ.ร.บ. ศุลกากรฯ และพ.ร.บ. ให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำความผิด (ฎีกาที่ ๓๗๙๗ - ๓๗๙๘/๒๕๔๐)

- ความผิดตาม พ.ร.บ. อาหาร (ฎีกาที่ ๖๕๑๓/๒๕๔๖)

40

(ต่อ)

ข้อสังเกต ความผิดที่กล่าวมาเป็นความผิดต่อรัฐ เอกชนไม่ใช่ผู้เสียหายที่จะดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดได้ ไม่ว่าจะป็นร้องทุกข์หรือฟ้องร้อง หรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับอัยการ หรืออุทธรณ์ฎีกา และไม่อาจมีผู้จัดการแทนผู้เสียหายได้ แต่เอกชนอาจกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดได้

41

(ต่อ)

๑.๒ คดีอาญาแผ่นดินที่มีผู้เสียหาย

คดีอาญาที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและแก่เอกชนกฎหมายมุ่งประสงค์ให้ทั้งรัฐและเอกชนเป็นผู้เสียหายตามกฎหมายมิใช่เป็นเพียงโดยพฤตินัย เจ้าพนักงานของรัฐมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีอาญาแทนแผ่นดิน และขณะเดียวกันเอกชนผู้ได้รับความเสียหายหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายก็มีอำนาจดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดด้วยโดยไม่ต้องพึ่งรัฐ เช่น

42

(ต่อ)

- คดีความผิดฐานทำร้ายร่างกายตาม ป.อ. มาตรา ๒๙๕
- คดีความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๘
- ฐานอื่นๆ เช่น ป.อ.มาตรา ๑๓๗ ฯลฯ

43

(ต่อ)

๑.๓ คดีอาญาความผิดต่อส่วนตัว (ตาม ป.วิ.อ.)
หรือคดีความผิดอันยอมความได้ (ตาม ป.อ.)

คดีที่ความเสียหายเกิดขึ้นกับผู้เสียหายเป็นการเฉพาะตัวโดยตรงไม่ได้เกิดความเสียหายแก่แผ่นดิน ดังนั้นผู้มีอำนาจในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดจึงได้แก่ตัวผู้เสียหายเองตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒ (๔)

44

(ต่อ)

หรือผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตามมาตรา ๔, ๕, ๖ เฉพาะบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่จะต้องเริ่มต้นคดีโดยการฟ้องร้อง หรือร้องทุกข์ภายในกำหนดเวลาตามกฎหมาย ความผิดใดเป็นคดีความผิดอันยอมความได้ระบุไว้ชัดเจนตาม ป.อ.

45

(ต่อ)

คดีอาญาทั้ง ๓ ประเภท แต่ละประเภท มีความแตกต่างกัน เป็นพื้นฐานในการที่จะดำเนินการตาม ป.วิ.อ. ในเรื่องอื่นๆ จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ในเบื้องต้นให้ได้เสียก่อน ว่าคดีอาญาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นประเภทใด

46

ผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา

ในคดีอาญา บุคคลผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา

ป.วิ.อ. มาตรา ๒๘ บัญญัติไว้ชัดเจน

มาตรา ๒๘ บุคคลดังต่อไปนี้ผู้มีอำนาจ
ฟ้องคดีต่อศาล

(๑) พนักงานอัยการ

(๒) ผู้เสียหาย

47

คู่ความ ป.วิ.อ. มาตรา ๒(๑๕) = โจทก์ฝ่ายหนึ่งและจำเลยอีกฝ่ายหนึ่ง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๙๕/๒๕๖๗

แม้ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์แก้ฟ้องจากเดิมที่ระบุชื่อโจทก์ว่า กลุ่มออมทรัพย์
เพื่อการผลิตบ้าน ค. เป็น ก. กับ น. และข. ก็ตามแต่ ก. กับ น. และ ข. เป็นกรรมการ
ผู้มีอำนาจดำเนินการแทนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน ค. ซึ่งไม่เป็นบุคคล
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น ก. กับ น. และ ข. ในฐานะกรรมการ
ผู้มีอำนาจดำเนินการแทนกลุ่มออมทรัพย์จึงไม่สามารถเป็นคู่ความในคดีนี้ได้

48

ข้อควรพิจารณา

๑. กรณีพนักงานอัยการจะเป็นโจทก์ฟ้องคดีใดได้นั้น จะต้องปรากฏว่าได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นโดยชอบก่อน ตามมาตรา ๑๒๐ ไม่ว่าจะเป็ความผิดอาญาแผ่นดิน หรือความผิดอาญาส่วนตัวก็ตาม

“มาตรา ๑๒๐ ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมีได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน”

49

จากมาตรา ๑๒๐ จะเห็นได้ว่า หากคดีใดไม่มีการสอบสวนเลย หรือมีการสอบสวนแต่การสอบสวนนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย พนักงานอัยการย่อมไม่มีอำนาจฟ้อง (แม้จะมีการสอบสวนในความผิดฐานดังกล่าว แต่เมื่อการสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมายเท่ากับไม่มีการสอบสวนในความผิดนั้น พนักงานอัยการย่อมไม่มีอำนาจฟ้อง ทั้งนี้ตามมาตรา ๑๒๐, ๑๒๑ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๔๒๓/๒๕๕๔, ๓๑๓๐/๒๕๕๖)

50

๒. กรณีผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้อง ตามมาตรา ๒๘ (๒) สิ่งที่ต้องพิจารณาคือ บุคคลนั้นเป็นผู้เสียหายที่แท้จริง ตามมาตรา ๒ (๔) หรือเป็นผู้มีอำนาจจัดการแทน ตาม มาตรา ๔, ๕ หรือ ๖ หรือไม่ หากเขาเป็นผู้เสียหายหรือเป็นผู้มีอำนาจจัดการแทนดังกล่าวแล้ว บุคคลนั้นย่อมมีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลทันที โดยไม่ต้องมีการสอบสวน ด้วยเหตุนี้ ไม่ว่าจะเป็ความผิดอาญาแผ่นดินหรือความผิดต่อส่วนตัว การสอบสวนจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ไม่มีผลต่ออำนาจฟ้องของผู้เสียหาย ผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องเสมอ

51

๓. สิทธิในการฟ้องคดีอาญา เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้เสียหาย ไม่อาจโอนสิทธิไปยังบุคคลใดได้ และไม่ถือเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาท (คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๗๘๒/๒๕๕๘)

52

บุคคลผู้มีสิทธิฟ้องคดีอาญาต้องเป็น

- (๑) ผู้เสียหายที่แท้จริง มาตรา ๒ (๔)
- (๒) ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย มาตรา ๔,๕,๖
- (๓) ผู้มีสิทธิรับมรดกความ มาตรา ๒๙
- (๔) ผู้รับมอบอำนาจให้ฟ้องคดี (คำพิพากษาฎีกา ที่ ๘๙๐/๒๕๐๓ (ประชุมใหญ่))

53

แม้สิทธิฟ้องคดีอาญาจะเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้เสียหาย ไม่เป็นมรดก แต่การฟ้องคดีอาญาก็ไม่ใช่กิจการที่ต้องทำเองเฉพาะตัว ดังนั้นผู้เสียหายจึงสามารถมอบอำนาจให้ผู้อื่นฟ้องคดีแทนได้ (เช่นเดียวกับ การร้องทุกข์ ไม่เป็นมรดกตกทอดแก่ทายาท แต่สามารถมอบอำนาจได้)

อย่างไรก็ดี ผู้รับมอบอำนาจให้ฟ้องหรือร้องทุกข์ต้องรับมอบอำนาจมาจากบุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายที่มีอำนาจร้องทุกข์หรือฟ้องคดีโดยสมบูรณ์ด้วย

54

(ต่อ)

หากรับมอบอำนาจมาจากบุคคลนอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น ถือว่าการมอบอำนาจไม่สมบูรณ์ ผู้รับมอบอำนาจก็ไม่มีอำนาจฟ้องหรือร้องทุกข์ได้ เช่น ผู้เยาว์ฟ้องคดีอาญาเองไม่ได้เพราะมีความบกพร่องในเรื่องความสามารถ หากผู้เยาว์ไปมอบอำนาจให้ผู้อื่นฟ้องคดีแทน ผู้รับมอบอำนาจก็ฟ้องคดีแทนผู้เยาว์ไม่ได้

55

สรุป

หากไม่ใช่บุคคลดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้เสียหายที่แท้จริง มาตรา ๒ (๔)
- (๒) ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย มาตรา ๔,๕,๖
- (๓) ผู้มีสิทธิรับมรดกความ มาตรา ๒๙
- (๔) ผู้รับมอบอำนาจให้ฟ้องคดี (คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๙๐/๒๕๐๓ (ประชุมใหญ่))

บุคคลอื่นนอกจากนี้ย่อมไม่มีอำนาจฟ้องคดีอาญา
(คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๑๖๒/๒๕๔๗)

56

๔. กรณีคดีอาญาที่มีผู้เสียหายหลายคน แม้ผู้เสียหายคนหนึ่งได้ฟ้องผู้กระทำความผิดไปแล้ว ผู้เสียหายคนอื่นก็ยังมีสิทธิฟ้องผู้กระทำความผิดได้อีก ไม่เป็นฟ้องซ้ำหรือฟ้องซ้อน ฎีกาที่ ๗๖๙/๒๕๓๕, ๓๖๑๙/๒๕๔๓ แต่เมื่อศาลชั้นต้นตัดสินคดีใดคดีหนึ่ง แล้ว ถือว่ามีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดไปแล้ว สิทธินำ คดีอาญามาฟ้องของผู้เสียหายย่อมระงับ ต้องจำหน่าย คดี (ฎีกาที่ ๑๑๓๒/๒๕๒๒ ดูในมาตรา ๓๙ (๔))

57

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๖๙/๒๕๓๕ ในคดีอาญาที่มีผู้เสียหายหลายคน แม้จะมีผู้เสียหายคนหนึ่งฟ้องผู้กระทำความผิดก่อนแล้วก็ตาม ผู้เสียหายคนอื่นก็มีสิทธิฟ้องผู้กระทำผิดได้อีก เพราะ ป.วิ.อ.ไม่มีบทบัญญัติห้ามผู้เสียหายคนอื่นฟ้องผู้กระทำผิดอีก และแม้ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ จะให้นำ ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๑) มาใช้บังคับในคดีอาญา

58

(ต่อ)

แต่มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๑) ก็ห้ามเฉพาะโจทก์
ในคดีเดิมเท่านั้น มิให้ฟ้องจำเลยซ้ำในเรื่องเดียวกัน
ดังนี้ เมื่อโจทก์ยังไม่เคยฟ้องจำเลยที่ ๒
ในเรื่องเดียวกับที่ฟ้องคดีนี้มาก่อน และการที่ ม.
ภรรยาโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๒ ในเรื่องเดียวกับคดีนี้
ก็ไม่ถือว่าเป็นการฟ้องแทนโจทก์ ฟ้องของโจทก์
เกี่ยวกับจำเลยที่ ๒ จึงไม่เป็นฟ้องซ้อนกับคดีอาญา
ที่ ม. ภรรยาโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๒ ดังกล่าว

59

(ต่อ)

ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๗)

“คำร้องทุกข์” หมายความว่า การที่
ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่ง
ประมวลกฎหมายนี้ ว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น จะรู้ตัว
ผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตามซึ่งกระทำให้เกิดความ
เสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้นได้
กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ

60

(ต่อ)

ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๘)

“คำกล่าวโทษ” หมายความว่า การที่บุคคลอื่น ซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ว่ามีบุคคลรู้ตัวหรือไม่ก็ดี ได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งขึ้น

61

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๕๙-๖๖๑/๒๕๖๗

พนักงานสอบสวนเสนอความเห็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด เป็นที่เข้าใจได้ว่าในชั้นสอบสวนได้ตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกกล่าวหาแล้ว แต่พนักงานสอบสวนเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาไม่เป็นความผิดตามข้อกล่าวหา การที่พนักงานสอบสวนทำความเห็นที่ควรสั่งไม่ฟ้องเสนอต่อพนักงานอัยการโดยไม่งดการสอบสวน เป็นการดำเนินการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐ (๒) และ ๑๔๒ วรรคสอง เกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาในกรณีนี้ที่รู้ตัวผู้กระทำความผิด

ฎีกาของจำเลยว่า จำเลยได้รับหมายเรียกจากพนักงานสอบสวนให้ไปรับทราบข้อกล่าวหา จำเลยให้การต่อพนักงานสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้น อธิบดีอัยการภาค ๔ มีคำสั่งให้นำตัวจำเลยไปฟ้องต่อศาลเป็นคดีนี้เป็นการออกคำสั่งที่ไม่ชอบ โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง

62

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๕๙-๖๖๑/๒๕๖๗ (ต่อ)

จำเลยมิได้โต้แย้งคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ภาค ๔ ที่วินิจฉัยว่า อธิบดีอัยการภาค ๔ มีอำนาจสั่งให้พนักงานอัยการสั่งพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติม แจ้งข้อหา และสั่งฟ้องจำเลยต่อศาลเมื่อเห็นว่าการรวบรวมพยานหลักฐานและการสอบสวนเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๓ วรรคสอง (ก) ประกอบพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ๔๘ วรรคหนึ่ง ว่าไม่ถูกต้องหรือคลาดเคลื่อนอย่างไร และไม่ชอบด้วยกฎหมายประการใด ควรวินิจฉัยอย่างไรและด้วยเหตุผลใด เป็นฎีกาที่ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๑๖ วรรคหนึ่ง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

63

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๕๙-๖๖๑/๒๕๖๗ (ต่อ)

ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ พิพากษาแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นเป็นว่า การกระทำของจำเลยแต่ละสำนวนเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษฐานร่วมกันลักทรัพย์ที่มีโทษหนักที่สุด จำคุกสำนวนละ ๓ ปี ลดโทษสำนวนละหนึ่งในสาม คงจำคุกสำนวนละ ๒ ปี รวม ๓ กระทง เป็นจำคุก ๖ ปี โดยมีได้แก้ไขบทความผิด คงแก้แต่โทษจากเดิมที่ศาลชั้นต้นลงโทษจำคุก ๒ ปี เพียงกระทงเดียว เป็นจำคุกอีก ๒ กระทงกระทงละ ๒ ปี อันเป็นการแก้ไขเฉพาะโทษ เป็นเพียงแต่การแก้ไขเล็กน้อย เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค ๔ ลงโทษแต่ละกระทงความผิดไม่เกิน ๕ ปี คดีต้องห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๘ วรรคแรก

64

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๕๙-๖๖๑/๒๕๖๗ (ต่อ)

ฎีกาของจำเลยทำนองว่า ความผิดตามฟ้องเมื่อไม่มีการร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจสอบสวน โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องคดีนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ แม้เป็นปัญหาข้อกฎหมายซึ่งไม่ต้องห้ามฎีกา แต่เป็นข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระแก่คดีเพราะคดีทั้งสามสำนวนมีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ และข้อหาบุกรุกและลักทรัพย์ตามฟ้องมิใช่ความผิดอันยอมความได้ที่ต้องมีการร้องทุกข์ ก่อนภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดส่วนการกล่าวโทษนั้นแม้ไม่ใช่ผู้เสียหายก็สามารถกล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ว่ามีบุคคลกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๘) ดังนี้ ข้อกฎหมายที่จำเลยฎีกา ไม่มีผลต่ออำนาจฟ้องของโจทก์

65

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๕๙-๖๖๑/๒๕๖๗ (ต่อ)

ฎีกาของจำเลยที่ได้แย้งการพิจารณาของศาลชั้นต้นต้นที่ไม่ทำแผนที่พิพาท และงดสืบพยานจำเลย เป็นการโต้แย้งดุลพินิจการพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นที่เห็นว่าไม่จำเป็นต้องทำแผนที่พิพาท และจำเลยมีพฤติการณ์ประวิงคดี จึงมีคำสั่งให้งดสืบพยานจำเลยเลยเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามมิให้จำเลยฎีกา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๘ วรรคแรก เช่นกัน

66

ผู้เสียหาย (ป.วิ.อ. มาตรา 2 (4))

ผู้เสียหายมีสิทธิดำเนินคดีทุกชั้นตอนตั้งแต่การร้องทุกข์ การฟ้องคดี การเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับอัยการ เป็นโจทก์ฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา การถอนฟ้อง ยอมความ การอุทธรณ์-ฎีกา

ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) ผู้เสียหาย มี ๒ ประเภท

๑. ผู้เสียหายโดยแท้จริง

๒. ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายโดยแท้จริงตาม

มาตรา ๔, ๕, ๖

67

คำพิพากษาศาลฎีกาใหม่ที่น่าสนใจเกี่ยวกับ มาตรา ๒ (๔)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓/๒๕๖๖ ผู้เสียหายในความผิดฐานเบิกความเท็จ ตาม ป.อ. มาตรา ๑๗๗ หากจะมีแต่เฉพาะเจ้าพนักงานไม่ ราษฎรที่ได้รับความเสียหายโดยตรงเนื่องจากการกระทำความผิดย่อมเป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) การที่จำเลยเบิกความเป็นพยานในคดีที่โจทก์ร่วมเป็นผู้ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ ว. เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถและแต่งตั้งโจทก์ร่วมเป็นผู้พิทักษ์ โดยจำเลยเบิกความเป็นใจความว่า ว. มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ สามารถโต้ตอบมีเหตุผลและสามารถตัดสินใจด้วยตนเอง จำบุคคลใกล้ชิดและเรื่องราวต่างๆช่วยเหลือตนเองได้ ไม่ได้ป่วยเป็นโรคร้ายแรง และไม่มีอาการฟั่นเฟือนอันเป็นข้อสำคัญในคดีดังกล่าวย่อมมีผลกระทบต่อสิทธิหรือส่วนได้เสียของโจทก์ร่วมโดยตรง โจทก์ร่วมย่อมได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำของจำเลยในความผิดฐานเบิกความเท็จ โจทก์ร่วมจึงเป็นผู้เสียหายในคดีนี้โดยตรงและมีสิทธิยื่นคำ

68

คำพิพากษาศาลฎีกาใหม่ที่น่าสนใจเกี่ยวกับ

มาตรา ๒ (๔)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๐๔/๒๕๖๖ แม้โจทก์ร่วมมีพฤติการณ์ในการชักชวนให้คนอื่นให้ไปลงทุนเช่นเดียวกับจำเลยที่ ๑ แต่ไม่ปรากฏว่าในขณะที่โจทก์ร่วมชักชวนเพื่อนโจทก์ร่วมลงทุน โจทก์ร่วมทราบดีอยู่แล้วว่าไม่มีการลงทุน และการลงทุนนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างไร ทั้งทราบว่าจำเลยที่ ๑ ไม่สามารถให้ผลตอบแทนได้ดังที่แสดงข้อความ และหลังจากโจทก์ร่วมทราบว่าจำเลยที่ ๑ หลอกลวงไม่สามารถให้ผลตอบแทน โจทก์ร่วมได้คืนเงินให้แก่เพื่อนที่โจทก์ร่วมชักชวนให้ไปร่วมลงทุนไปบางส่วนแล้ว อีกทั้งไม่ปรากฏว่าโจทก์ร่วมสมคบคิดกับจำเลยที่ ๑ เพื่อกระทำความผิด เช่นนี้ จะถือว่าโจทก์ร่วมมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดไม่ได้ โจทก์ร่วมจึงเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยมีอำนาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ โจทก์ร่วมมีอำนาจฟ้อง

69

คำพิพากษาศาลฎีกาใหม่ที่น่าสนใจเกี่ยวกับ

มาตรา ๒ (๔)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๕/๒๕๖๕ สลากกินแบ่งรัฐบาลมีหมายเลขหลักเป็นเกณฑ์ชี้ขาดในการถูกรางวัลสำคัญ การขายสลากเป็นชุดประกอบด้วยหมายเลขหลักตรงกันหลายฉบับมักจะขายเกินราคาที่ระบุไว้หน้าสลาก คำเสนอในการซื้อขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นชุดอย่างน้อยจะต้องปรากฏหมายเลขหลักและราคาที่จะซื้อขายอยู่ด้วย การที่โจทก์สั่งซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลเลขท้าย ๒ ตัว หมายเลข ๖๖ จาก ร. ตามสำเนาแอปพลิเคชันไลน์ ไม่มีรายละเอียดชัดเจนเพียงพอที่จะถือว่าเป็นคำเสนอได้ คงเป็นเพียงการแจ้งความประสงค์ของโจทก์ให้ ร. ทราบว่าต้องการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลเลขท้าย ๒ ตัว หมายเลข ๖๖ เพื่อให้ ร. หาสลากกินแบ่งรัฐบาลที่มีหมายเลขดังกล่าวมาเสนอขายโจทก์

70

(ต่อ)

การที่ ร. ได้คัดเลือกสลากกินแบ่งรัฐบาลชุดที่มีเลขท้าย ๒ ตัว หมายเลข ๖๖ แยกออกมาจากสลากกินแบ่งรัฐบาลฉบับอื่นเพื่อเตรียมไว้ขายให้โจทก์ ไม่ทำให้เกิดสัญญาซื้อขายสลากกินแบ่งรัฐบาล ระหว่างโจทก์กับ ร. อันจะทำให้กรรมสิทธิ์ในสลากกินแบ่งรัฐบาลตกเป็นของโจทก์ โจทก์ไม่ใช่เจ้าของสลากกินแบ่งรัฐบาลชุดที่ถูกรางวัลที่หนึ่งที่จำเลยนำไปรับรางวัลโดยซื้อมาจาก ร. โจทก์จึงไม่ใช่ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔)

71

๑. ผู้เสียหายโดยแท้จริง มีหลักเกณฑ์

- ๑.๑ มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น
- ๑.๒ ผู้เสียหายต้องเป็นบุคคลตามกฎหมาย
- ๑.๓ บุคคลนั้นต้องได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดนั้น
- ๑.๔ เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย

72

๑.๑ มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น การกระทำทางอาญาแบ่งได้เป็นการคิด การตกลงใจ การเตรียมการ การลงมือกระทำการ ถ้าลงมือแล้วไม่สำเร็จก็เป็นเพียงการพยายาม ถ้าสำเร็จก็เป็นความผิดสำเร็จ โดยส่วนใหญ่กฎหมายจะเอาผิดนับตั้งแต่ขั้นพยายามกระทำความผิด เป็นต้นไป เว้นแต่ความผิดบางประเภทที่จะถือเป็นความผิดตั้งแต่ในขั้นเตรียมการ

73

(ต่อ)

เช่น ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน มาตรา ๑๐๗ - ๑๑๐ การเตรียมการเป็นกบฏ มาตรา ๑๓๓ การเตรียมการกระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร มาตรา ๑๒๘ การเตรียมการวางเพลิงเผาทรัพย์ มาตรา ๒๑๙ แต่นอกจากนี้ต้องถือว่าการเตรียมการไม่เป็นความผิด จึงไม่ถือว่าเป็นกรณีที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว

74

๑.๒ เป็นบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการ
กระทำความผิดนั้น อาจจะเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งต้องมี
สภาพบุคคลในขณะนั้นหรือนิติบุคคลซึ่งคือนิติบุคคล
ตาม ป.พ.พ. ได้แก่ สมาคม มาตรา ๗๘-๑๐๙ มูลนิธิ
มาตรา ๑๑๐-๑๓๖ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล
มาตรา ๑๐๖๔ ห้างหุ้นส่วนจำกัด มาตรา ๑๐๗๘

75

(ต่อ)

บริษัทจำกัดมาตรา ๑๐๙๖ หรือนิติบุคคลตาม
กฎหมายอื่น เช่น กระทรวงทบวง กรม ต่างๆ มี
ฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบ
บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๗

76

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับนิติบุคคลที่ เป็นผู้เสียหายและผู้มีอำนาจดำเนินการแทนตามคำพิพากษากฎีกามีดังนี้

๑. กรมต่างๆ ในกระทรวงกลาโหมไม่เป็นนิติบุคคล ตาม พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ โดยตาม พ.ร.บ. จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๐๓ แก้ไขโดย พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๓๖ บัญญัติให้

77

(ต่อ)

ส่วนราชการกระทรวงกลาโหมเฉพาะสำนักงานปลัดกระทรวง กรมราชองครักษ์ กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ เท่านั้นที่เป็นนิติบุคคล กรมอื่นๆ เช่น กรมแพทย์ กรมการขนส่งทหารบก กรมสื่อสารทหารเรือ ไม่เป็นนิติบุคคล

78

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๕๒/๒๕๔๔ วินิจฉัยว่า
มณฑลทหารบกที่ ๓๑ เป็นเพียงหน่วยงานของ
กองทัพบกสังกัดกระทรวงกลาโหม ซึ่งตาม
พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม
พ.ศ. ๒๕๐๓ มาตรา ๑๗ กำหนดให้กองทัพบกเป็นนิติ
บุคคล มณฑลทหารบกที่ ๓๑ ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล
จึงไม่ใช่ผู้เสียหาย

79

๒. ศาลเจ้า แม้ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลแต่มี
กฎเสนาบดีว่าด้วยด้วยกุศลสถานชนิดศาลเจ้า
กำหนดให้ผู้จัดการปกครองศาลเจ้าที่ผู้ว่าราชการ
จังหวัดแต่งตั้งมีอำนาจหน้าที่เข้าเป็นโจทก์จำเลย
ในคดีแพ่งและอาญาที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้าได้
(ฎ.๔๘๐๖/๔๐)

80

(ต่อ)

๓. นิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับศาสนาต่างๆ

๓.๑ วัดทางศาสนาพุทธ เฉพาะวัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเท่านั้นจึงจะเป็นนิติบุคคล วัดที่เป็นสำนักสงฆ์จึงไม่เป็นนิติบุคคล (ฎ.๗๔๙๐/๔๒)

๓.๒ วัดบาทหลวงโรมันคาทอลิก มีฐานะเท่ากับบริษัทจึงเป็นนิติบุคคล (ฎ.๔๐๓๓-๘๐๓๗/๓๘)

๓.๓ มัสยิดที่จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วมีฐานะเป็นนิติบุคคล ส่วนมัสยิดที่ยังไม่จดทะเบียนก็ยังไม่เป็นนิติบุคคล (ฎ.๔๔๘๐/๒๘)

81

๔. มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะหรือพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณีๆ ไป เช่น สนามม้า โดยนายสนามม้า (ฎ.๑๖๘๓/๐๕) สำนักสงฆ์ที่มีได้มีฐานะเป็นนิติบุคคล (๒๓๘๖/๔๑) กองทุนหมู่บ้าน (ฎ.๖๖๐๐/๔๙) สหกรณ์ (ฎ.๕๘๖๕/๕๕) ครุสภาซึ่งมีปัญหาในการตีความกฎหมายเกี่ยวกับผู้มีอำนาจร้องทุกข์ (ฎ.๒๔๑-๒๔๓/๕๙ กลับ ฎ.๒๗๔-๒๗๗/๕๗)

82

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๔๔/๒๕๖๓

เมื่อข้อเท็จจริงตามหนังสือมอบอำนาจให้ฟ้องคดีของโจทก์ คงมี แต่คณะกรรมการดำเนินการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อในนามของโจทก์ลง ลายมือชื่อโดยมิได้มีการประทับตราของโจทก์กำกับไว้เช่นนี้ จึงถือไม่ได้ ว่าคณะกรรมการดำเนินการได้กระทำการโดยชอบในฐานะผู้แทน สหกรณ์โจทก์ซึ่งเป็นนิติบุคคล มีผลเท่ากับโจทก์มิได้ลงลายมือชื่อใน หนังสือมอบอำนาจให้ ช. ฟ้องคดีนี้ได้โดยชอบ ช. จึงไม่มีอำนาจลง ลายมือชื่อในคำฟ้องแทนโจทก์

83

(ต่อ)

๑.๓ บุคคลนั้นต้องได้รับความเสียหายอัน
เนื่องมาจากการกระทำความผิดนั้น

ผู้เสียหายในความผิดฐานยักยอก

ผู้เสียหายในความผิดฐานยักยอก ได้แก่
เจ้าของกรรมสิทธิ์และผู้ครอบครองดูแลทรัพย์สินขณะที่
ถูกยักยอก ดูฎีกาที่ ๕๐๙๗/๒๕๓๑, ๑๕๕๔-
๑๕๕๕/๒๕๑๒, ๒๓๘๖/๒๕๔๑

84

ฎีกาที่ ๓๖๔๗/๒๕๖๓ ผู้เสียหายในความผิดฐานยักยอกตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๒ นั้น ได้แก่ เจ้าของกรรมสิทธิ์และผู้ครอบครองดูแลทรัพย์สินในขณะที่ถูกยักยอก เมื่อข้อเท็จจริงตามโจทก์บรรยายฟ้องและทางนำสืบของโจทก์ไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้มอบหมายให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ เป็นตัวแทนไปรับเงินจากบริษัท ท.และบริษัท ช. แต่อย่างไรก็ตาม ดังนั้น แม้หากทั้งสองบริษัทดังกล่าวจะได้มอบเงินให้แก่จำเลยที่ ๑ เพื่อฝากต่อให้แก่โจทก์ก็เป็นเรื่องความรับผิดชอบระหว่างทั้งสองบริษัทดังกล่าวกับจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ เท่านั้น โจทก์จึงไม่ใช่ผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) ที่จะมีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑ และที่ ๓

85

(ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๒๒๗/๒๕๖๔ โจทก์ทั้งสองฟ้องว่า จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๘ และที่ ๑๐ ร่วมกันนำที่จอดรถให้ผู้อื่นเช่าหาประโยชน์เป็นของตนโดยทุจริต เป็นการยักยอกทรัพย์สิน ดังนี้ เจ้าของห้องชุดทุกคนในอาคารชุดเป็นผู้เสียหายร่วมกันและมีอำนาจร้องทุกข์หรือฟ้องคดีได้เช่นเดียวกับโจทก์ทั้งสอง

86

(ต่อ)

ฎีกาที่ ๓๒๖๘/๒๕๖๔ การวินิจฉัยความเป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้วตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๒๗ ประกอบด้วยข้อเท็จจริง ๒ ส่วน ส่วนแรกคือข้อเท็จจริงที่ว่าโจทก์เป็นบุตรของ เจ้ามรดก และส่วนที่สองคือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์ของเจ้ามรดกที่รับรองว่าโจทก์เป็นบุตรของตน อาทิ เจ้ามรดกเป็นผู้แจ้งเกิดให้แก่โจทก์ว่าโจทก์เป็นบุตรของตน เจ้ามรดกยอมให้โจทก์ใช้ชื่อสกุล หรือ เจ้ามรดกให้การอุปการะเลี้ยงดูหรือสงเคราะห์ให้การศึกษาตลอดจนแนะนำและแสดงออกแก่บุคคลทั่วไป อย่างเปิดเผยว่าโจทก์เป็นบุตร

บ. ไม่เคยมีพฤติการณ์ที่รับรองว่าโจทก์เป็นบุตรของตนมาก่อน โจทก์ไม่เป็นบุตรนอกกฎหมาย ที่บิดารับรองแล้ว อันจะทำให้โจทก์เป็นทายาทโดยธรรมผู้มีสิทธิได้รับมรดกของ บ. ในฐานะผู้สืบสันดาน ตาม ป.พ.พ.มาตรา ๑๖๒๙ (๑) ประกอบมาตรา ๑๖๒๗ โจทก์จึงไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับการ ยักยอกทรัพย์มรดก ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) จ. มารดาผู้แทนโดยชอบธรรมของโจทก์จึงไม่มีอำนาจ ฟ้องคดีและจัดการแทนโจทก์ ตามป.วิ.อ. มาตรา ๕ (๑) ประกอบมาตรา ๓ (๒) ปัญหาเรื่องอำนาจฟ้อง เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างศาลฎีกาก็มีอำนาจ ยกขึ้นวินิจฉัยได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสองประกอบมาตรา ๒๒๕

87

(ต่อ)

ผู้เช่าซื้อเป็นผู้ครอบครองใช้ประโยชน์รถที่เช่าซื้อ เป็นผู้เสียหายใน ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ที่เช่าซื้อ แม้ผู้เช่าซื้อไปร้องทุกข์ในฐานะผู้รับ มอบอำนาจจากผู้ให้เช่าซื้อ ก็ถือว่าเป็นการร้องทุกข์ในนามของตนเอง ด้วย ผู้เช่าซื้อจึงถอนคำร้องทุกข์ได้ ฎีกาที่ ๗๘๓๒/๒๕๕๖, ๒๘๔๑/๒๕๖๒, ๖๕๙๖/๒๕๖๒

ถ้าภายหลังผู้เช่าซื้อตายมีผู้ยกยอทรัพย์ที่เช่าซื้อ สิทธิและหน้าที่ ตามสัญญาเช่าซื้อย่อมตกทอดแก่ทายาทของผู้เช่าซื้อ ทายาทของผู้เช่า ซื้อย่อมเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานยักยอก ฎีกาที่ ๖๐๐๗/๒๕๓๐

88

(ต่อ)

กรณีผู้เช่าซื้อขายรถที่เช่าซื้อให้แก่ผู้อื่นไป แม้
ไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่าซื้อก็ตาม เมื่อผู้ซื้อรถ
ยกยอกรุดไป ทั้งผู้เช่าซื้อและผู้ให้เช่าซื้อก็ยังคงเป็น
ผู้เสียหาย ฎีกาที่ ๑๙๔๙/๒๕๕๖

89

(ต่อ)

ในคดีแพ่งโจทก์จำเลยตกลงยอมความกัน
จำเลยชำระหนี้ให้แก่ทนายโจทก์โดยโจทก์มิได้
มอบหมายให้รับเงินแทน ทนายโจทก์จึงไม่มีอำนาจ
รับเงินนั้น เงินดังกล่าวจึงยังไม่ตกเป็นของโจทก์ เมื่อ
ทนายโจทก์ยกยอเงินนั้นโจทก์ไม่เป็นผู้เสียหาย
ฎีกาที่ ๘๑๕/๒๕๓๕ (ประชุมใหญ่), ๑๙๐/๒๕๓๒

90

(ต่อ)

แต่ถ้านายโจทก์ได้รับมอบหมายจากโจทก์ ให้รับเงินแทนโจทก์ เงินที่ได้รับยอมตกเป็นของ โจทก์ในฐานะตัวการทันที นายโจทก์ยกยอกเงิน นั้น โจทก์ยอมเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานยกยอก ฎีกาที่ ๓๓/๒๕๓๒

91

(ต่อ)

กรณีตัวแทนหรือลูกจ้างรับเงินหรือสิ่งของจาก บุคคลภายนอกไว้แทนตัวการหรือนายจ้างสิทธิในเงิน หรือสิ่งของนั้นยอมตกเป็นของตัวการหรือนายจ้างทันที การที่ตัวแทนหรือลูกจ้างยกยอกเงินหรือสิ่งของนั้น ตัวการหรือนายจ้างจึงเป็นผู้เสียหาย ส่วนผู้ชำระเงิน หรือสิ่งของไม่ใช่ผู้เสียหาย ฎีกาที่ ๓๗๓/๒๕๕๙, ๖๙๖๕-๖๙๖๖/๒๕๔๖, ๒๒๕๐/๒๕๔๔, ๕๕๖/๒๕๔๑, ๗๖๗๑/๒๕๕๐

92

(ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๓๗/๒๕๖๐ วินิจฉัยว่า โจทก์ร่วมมีมติให้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งสองในความผิดฐานยักยอกเงิน ๓,๖๘๖,๑๖๐ บาท ของโจทก์ร่วมเป็นการแสดงเจตนา ของโจทก์ร่วมโดยชัดแจ้งว่าโจทก์ร่วมได้กล่าวหาต่อ พนักงานสอบสวนโดยมีเจตนาให้จำเลยทั้งสองได้รับโทษ ในความผิดฐานยักยอกเงิน ๓,๖๘๖,๑๖๐ บาท

93

(ต่อ)

ซึ่งรวมเงิน ๕๐๒,๑๙๐ บาทที่เป็นเงินของเดือนมกราคม ๒๕๕๖ ด้วย จึงเป็นคำร้องทุกข์ที่ชอบด้วยกฎหมายตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๗) ส่วนการที่ประธานโจทก์ร่วมแจ้งต่อที่ประชุมว่า ตรวจสอบพบจำเลยทั้งสองทุจริตยักยอกเงินนับจาก เดือนกุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคม ๒๕๕๖ เป็นเงิน ๓,๖๘๖,๑๖๐ บาท เป็นเพียงข้อมูลเกี่ยวกับเวลาเกิดเหตุ ที่ประธานแจ้งที่ประชุมไม่ครบถ้วนเท่านั้น

94

(ต่อ)

เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน แม้พนักงานสอบสวนแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นเดือน กุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคม ๒๕๕๖ โดยไม่ได้แจ้งถึงเดือน มกราคม ๒๕๕๖ ด้วยก็เป็นความคลาดเคลื่อนของพนักงานสอบสวนในการตรวจสอบและแจ้งข้อเท็จจริงแก่ผู้ต้องหา

95

(ต่อ)

แต่หาได้มีผลเปลี่ยนแปลงเจตนาของโจทก์ร่วมที่ประสงค์ให้จำเลยทั้งสองได้รับโทษในความผิดฐาน ยักยอกไม่ การดำเนินการของโจทก์ร่วมเป็นการร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีจำเลยทั้งสองในข้อหายักยอกเงิน ๕๐๒,๑๙๐ บาท ประจำเดือนมกราคม ๒๕๕๖ โดยชอบแล้วพนักงานสอบสวนจึงมีอำนาจสอบสวนและโจทก์มีอำนาจฟ้องข้อหายักยอกเงิน ๕๐๒,๑๙๐ บาท

96

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๗๔๔/๒๕๖๒

โจทก์ร่วมซึ่งเป็นคนต่างด้าวในฐานะผู้ซื้อมีหน้าที่ต้องชำระราคาที่ดินส่วนที่เหลือให้แก่ ก. ตามสัญญา การที่โจทก์ร่วมโอนเงิน เข้าบัญชีเงินฝากของจำเลย มีวัตถุประสงค์ให้จำเลยเป็นตัวแทนของโจทก์ร่วมนำเงินจำนวนดังกล่าวไปชำระค่าที่ดินส่วนที่เหลืออยู่แก่ ก. โจทก์ระบุในคำฟ้องถึงการกระทำผิดของจำเลยที่จำเลยได้รับมอบเงินของโจทก์ร่วมไว้ในครอบครองของจำเลย แล้วจำเลยไม่นำเงินจำนวนดังกล่าวไปชำระให้แก่ผู้ขาย แต่จำเลยเบียดบังเอาเงินนั้นไว้เป็นของตนเองโดยทุจริต ขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานยักยอก โจทก์ร่วมจึงเป็นผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำ ความผิดฐานใดฐานหนึ่ง ถือได้ว่าเป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔)

97

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๘๑๗/๒๕๖๓

จำเลยทั้งสองถมดินและปลูกสร้างอาคารในทางสาธารณประโยชน์ซึ่งเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจนทำให้โจทก์ทั้งสามไม่สามารถใช้สัญจรเข้าออกสู่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๑ และใช้เป็นช่องทางระบายน้ำที่ท่วมขังให้ไหลลงสู่ห้วยสวนพริก เป็นเหตุให้น้ำท่วมขังบ้านของโจทก์ทั้งสามจนได้รับความเสียหายอันเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของจำเลยทั้งสอง จึงเป็นการรบกวนสิทธิของโจทก์ทั้งสามในอันที่จะใช้ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และถือว่าโจทก์ทั้งสามได้รับความเสียหายเป็นพิเศษ โจทก์ทั้งสามจึงเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสองในความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๐

98

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓๒๗/๒๕๖๓ ผู้เสียหายเป็นผู้เช่าซื้อรถยนต์พิพาท
จากธนาคาร ก. ผู้ให้เช่าซื้อผู้เสียหายยอมมีสิทธิครอบครองใช้ประโยชน์จาก
รถที่เช่าซื้อและมีหน้าที่ต้องส่งมอบรถที่เช่าซื้อคืนแก่ผู้ให้เช่าซื้อหากมีกรณี
ต้องส่งคืน เมื่อมีผู้ยกยอรถที่เช่าซื้อไป ผู้เสียหายย่อมได้รับความเสียหาย
ผู้เสียหายจึงเป็นผู้เสียหายที่แท้จริงและมีอำนาจร้องทุกข์ได้

99

ฎีกาที่ ๒๖๕๕/๒๕๖๔ โจทก์ร่วมขายอ้อยพันธุ์ที่ปลูกในที่ดินเนื้อที่ ๘ ไร่ ๒ งาน ให้ ส. โดย ส.
จ่ายเงินให้โจทก์ร่วมแล้ว ๔๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เหลือจะจ่ายหลังจากตัดอ้อยพันธุ์แล้ว แต่เมื่อไฟไหม้
อ้อยพันธุ์หมดจึงไม่สามารถตัดขายได้ ดังนี้ กรรมสิทธิ์ในอ้อยพันธุ์ซึ่งเป็นสังหาริมทรัพย์ยอมโอนไปยัง
ส.แล้วตั้งแต่ขณะเมื่อได้ทำสัญญาซื้อขายกันตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๕๘ ขณะเกิดเหตุอ้อยพันธุ์เป็นทรัพย์สิน
ของ ส. โจทก์ร่วมจึงไม่ใช่บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดตามฟ้องตาม ป.
วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ. มาตรา
๓๐ และไม่ใช่ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของ
จำเลยในความผิดที่โจทก์ฟ้อง จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ป.วิ.อ.
มาตรา ๔๔/๑ วรรคหนึ่ง และไม่มีสิทธิอุทธรณ์ ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ เข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงาน
อัยการและศาลอุทธรณ์ภาค พิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ร่วมจึงไม่ชอบ ปัญหา
ดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจ
ยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ตาม ป.วิ.อ มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

100

ผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๐๒/๒๕๖๒

การกระทำอันจะเป็นการฉ้อโกงประชาชน ลักษณะของการหลอกลวงที่แสดงออกด้วยข้อความเท็จนั้น ประการสำคัญจักต้องมีเจตนากระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนทั่ว ๆ ไป ไม่จำกัดว่าด้วยการโฆษณาทางสื่อมวลชน หรือปาฐกถาต่อประชาชนในสถานที่ต่าง ๆ หรือกระทำด้วยประการใดโดยมุ่งหมายให้แพร่หลายทั่วไปในหมู่ประชาชน แม้กระทั่งเป็นการบอกต่อ ๆ กันไปปากต่อปากก็ตาม

101

(ต่อ)

จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ร่วมกันหลอกลวงโจทก์ทั้งสองเป็นการส่วนตัวเท่านั้น หากได้มีพฤติการณ์อันเป็นการหลอกลวงประชาชนโดยทั่วไปไม่ แม้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ให้การรับสารภาพในความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนตามที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าคดีมีมูล แต่เมื่อข้อเท็จจริงที่ได้ความจากการไต่สวนมูลฟ้อง การกระทำของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นเพียงความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ ซึ่งโจทก์ทั้งสองก็มีคำขอให้ลงโทษมาด้วย ศาลฎีกาย่อมลงโทษจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงที่พิจารณาได้ความ โดยยกฟ้องโจทก์ทั้งสองในฐานะความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนเสียได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๑๕ และ ๒๒๕

102

(ต่อ)

การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ โจทก์ทั้งสองจึงต้องร้องทุกข์หรือฟ้องภายใน ๓ เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นเป็นอันขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๖ ได้ความตามคำฟ้องโจทก์ทั้งสองว่า โจทก์ทั้งสองทราบการกระทำผิดของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เมื่อประมาณเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๘ ดังนี้ โจทก์ทั้งสองฟ้องจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ จึงล่วงเลยกำหนดระยะเวลา ๓ เดือน ตามที่กฎหมายบัญญัติ คดีโจทก์ทั้งสองจึงขาดอายุความ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ทั้งสองย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๖) โจทก์ทั้งสองไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ได้

103

ผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง โดยปกติได้แก่ ผู้ที่ถูกหลอกลวง เช่น จำเลยหลอกผู้เช่าซื้อให้ขายเงินดาวน์รถยนต์แก่จำเลยและนำเอารถยนต์ไป ผู้เช่าซื้อเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง ฎีกา ๗๙๖๐/๒๕๕๑

แม้ผู้ที่ถูกหลอกลวงกระทำในฐานะผู้แทนบริษัทซึ่งเป็นคู่สัญญา กับจำเลยก็ถือว่าเป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา ๒ (๔) ฎีกาที่ ๒๖๗๙/๒๕๕๙

104

(ต่อ)

ผู้ที่ถูกหลอกลวงเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง แม้จะมีได้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน ฎีกาที่ ๑๓๔๑/๒๕๙๕ หรือผู้อื่นเป็นผู้ส่งทรัพย์สินให้ก็ตาม ฎีกาที่ ๑๐๖๔/๒๕๙๑

เจ้าของทรัพย์สินที่ไม่ใช่ผู้ถูกหลอกลวงด้วยเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกงได้ ฎีกาที่ ๘๕๗๕/๒๕๕๑ กรณีเจ้าของเงินไม่ได้ถูกหลอกลวงแต่เป็นผู้ทำสัญญาไว้ในฐานะผู้ให้กู้ก็เป็นผู้เสียหายได้ ฎีกาที่ ๑๐๕๕๒/๒๕๕๓

105

(ต่อ)

แต่การที่จำเลยมีเจตนาหลอกลวงทรัพย์สินของคนหนึ่ง ผู้ถูกหลอกลวงนำเรื่องไปบอกแก่บุคคลที่สาม บุคคลที่สามหลงเชื่อจึงมอบเงินส่วนหนึ่งให้แก่ผู้ถูกหลอกลวงนำไปมอบให้แก่จำเลย ดังนี้ ผู้ถูกจำเลยหลอกลวงเท่านั้นเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง ส่วนบุคคลที่สามไม่เป็นผู้เสียหาย ฎีกาที่ ๖๙๖๙/๒๕๕๕

106

(ต่อ)

กรณีห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนหุ้นส่วนทุกคน
ยอมจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นได้ทุกคน จึงเป็นผู้เสียหายใน
ความผิดที่กระทำต่อทรัพย์สินของห้างฯ ได้ ฎีกาที่
๓๕๕๙/๒๕๕๐ เป็นความผิดฐานฉ้อโกงหรือยกยอก
(ฎ.๙๙๔๘/๒๕๕๕ เรื่องผู้เสียหายในความผิดฐานยกยอก)

107

(ต่อ)

จำเลยเอาเช็คไปปลอมลายมือชื่อของผู้รับเงิน
สลักหลังโอนให้จำเลย แล้วนำไปหลอกลวงธนาคารให้
จ่ายเงิน เป็นการกระทำต่อธนาคาร ไม่ได้กระทำต่อ
ผู้รับเงินตามเช็ค ดังนี้ธนาคารและเจ้าหน้าที่ธนาคารที่
ถูกหลอกลวงเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง ส่วน
ผู้ที่มีชื่อเป็นผู้รับเงินตามเช็คไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิด
ดังกล่าว ฎีกาที่ ๒๑๙๓/๒๕๓๔

108

(ต่อ)

ในกรณีการรับฝากเงิน ผู้รับฝากมีสิทธินำเงิน
ที่รับฝากไปใช้ได้ เพียงแต่มีหน้าที่ต้องคืนเงินแก่ผู้
ฝากให้ครบจำนวนเท่านั้น (ป.พ.พ. มาตรา ๖๗๒)
หากมีผู้มาหลอกลวงเอาเงินจากผู้รับฝาก ผู้รับฝากก็
ยังมีหน้าที่คืนเงินให้แก่ผู้ฝาก ผู้ฝากจึงไม่ใช่
ผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง ผู้รับฝากเท่านั้น
เป็นผู้เสียหาย ฎีกาที่ ๖๙๖๖-๖๙๖๗/๒๕๕๘,
๘๗/๒๕๐๖ (ประชุมใหญ่) , ๖๑๓/๒๕๔๐

109

(ต่อ)

แต่ถ้าเป็นกรณีที่จำเลยหลอกลวงเอาบัตร เอ.ที.เอ็ม.
ที่แท้จริงจากลูกค้าของธนาคารแล้วนำไปถอนเงินจากตู้เบิก
เงินด่วน ถือว่าเงินที่ถอนมาเป็นเงินของลูกค้าแล้ว ลูกค้า
เป็นผู้เสียหาย เทียบฎีกาที่ ๖๗๑/๒๕๓๙, ๔๖๑๑/๒๕๔๙

ความเสียหายในความผิดฐานฉ้อโกง ต้องเป็นความ
เสียหายโดยตรงจากการหลอกลวงของผู้กระทำผิด ที่โจทก์
บรรยายฟ้องว่าการหลอกลวงของจำเลยเป็นผลให้โจทก์ถูก
จำเลยฟ้องเป็นคดีแพ่ง มิใช่ความเสียหายโดยตรง โจทก์จึง
ไม่เป็นผู้เสียหาย ฎีกาที่ ๑๓๕๗/๒๕๓๓

110

(ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๒๙๘/๒๕๖๔ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ชักชวนโจทก์ให้เข้าเป็นสมาชิกและร่วมลงทุนในบริษัท ว. โดยยืนยันว่าจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นเงินปันผลร้อยละ ๑ ต่อวัน เป็นเวลา ๓๐๐ วัน และยืนยันว่าบริษัทผ่านการตรวจสอบจากกรมสอบสวนคดีพิเศษหรือดีเอสไอแล้วมีหลักฐานที่อยู่ของบริษัท การจดทะเบียนบริษัท และแผนงานของบริษัททำให้โจทก์และผู้เสียหายคนอื่นหลงเชื่อในข้อเสนออันล่อลวง จึงได้นำเงินเข้าร่วมลงทุน ทั้ง ๆ ที่จำเลยที่ ๑ และ ที่ ๒ รู้อยู่แล้วว่าบริษัท ว.ไม่มีตัวตนอยู่จริงและไม่สามารถประกอบกิจการใดๆ โดยชอบด้วยกฎหมายที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนดังที่แจ้งชักชวนโจทก์และผู้เสียหายคนอื่นได้ อันเป็นการหลอกลวงโจทก์ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ และจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ได้เงินหรือทรัพย์สินไปจากโจทก์เช่นนี้โจทก์ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จึงเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔)

111

(ต่อ)

โจทก์กระทำการโดยสุจริตชักชวนบุคคลอื่นเข้ามาเป็นสมาชิกและร่วมลงทุนอันเกิดจากการจูงใจของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เพื่อหวังรางวัลตามที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จูงใจไว้เท่านั้น มิได้เกิดจากเจตนาหลอกลวงของโจทก์ ทั้งเมื่อสมาชิกลงทุนมากขึ้นเท่าไรจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ก็ยิ่งได้รับผลประโยชน์ตอบแทนมากขึ้น อันมีลักษณะเป็นลูกโซ่เพื่อให้สมาชิกหาสมาชิกเพิ่ม การกระทำของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒เป็นการร่วมกันใช้อุบายหลอกลวงโจทก์และผู้เสียหายคนอื่นนำเงินมาร่วมลงทุน เป็นเหตุให้โจทก์ได้รับความเสียหายนำเงินมาร่วมลงทุนกับจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ โจทก์เป็นผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓, ๙๑, ๓๔๑

112

(ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๐๙๑/๒๕๖๔ ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ถอนคำร้องทุกข์ แต่การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตาม พ.ร.ก.การกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๖๗ ด้วยอันเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับความผิดฐานฉ้อโกง และความผิดตาม พ.ร.ก.การกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด มิใช่ความผิดอันยอมความได้ ดังนั้น สิทธินำคดีอาญามาฟ้องคงระงับไปเฉพาะความผิดฐานฉ้อโกงในส่วนที่เกี่ยวกับโจทก์ร่วมที่ ๑ ถึงที่ ๙ เท่านั้น แต่ความผิดตาม พ.ร.ก.การกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ จึงไม่ระงับไป อีกทั้ง พ.ร.ก.การกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนฯ เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้นที่มีอำนาจใช้มาตรการดังกล่าว ดังนี้ รัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหายที่มีอำนาจฟ้อง โจทก์ร่วมที่ ๑ ถึงที่ ๑, ไม่มีอำนาจฟ้อง จึงไม่อาจขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ในความผิดฐานนี้ ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้เข้าร่วมเป็นโจทก์ในข้อหาดังกล่าวและศาลอุทธรณ์มิได้แก้ไขให้ถูกต้อง จึงเป็นการไม่ชอบ แม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกปัญหาดังกล่าวขึ้นอุทธรณ์และฎีกา แต่ปัญหานี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

113

ผู้เสียหายในความผิดฐานลักทรัพย์ ทำให้เสียหาย รับของโจร บุกรุก

ความผิดฐานลักทรัพย์ ทำให้เสียหาย รับของโจร บุกรุกเป็นการกระทำที่กระทบต่อกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครอง ดังนี้เจ้าของทรัพย์หรือผู้ครอบครองดูแลรักษาทรัพย์นั้นเป็นผู้เสียหาย ในความผิดดังกล่าวได้ เช่น ผู้ขนส่งเป็นผู้ครอบครองดูแลทรัพย์ที่ขนส่ง เป็นผู้เสียหายโดยตรงจากการที่ทรัพย์ที่ขนส่งสูญหาย ฎีกาที่ ๑๒๕๗๘/๒๕๔๗, ๕๙๘๐-๕๙๘๑/๒๕๓๙

114

(ต่อ)

สัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ใช่ทรัพย์
เฉพาะสิ่ง กรรมสิทธิ์ก็ยังคงเป็นของผู้ขาย ฎีกาที่
๗๖๑/๒๕๕๕ หรือกรณีแม้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่
ซื้อขายได้โอนไปยังผู้ซื้อแล้ว แต่ตราบใดที่ผู้ขาย
ยังครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่ ฎีกาที่ ๕๘๕๕/๒๕๕๐
ทั้งสองกรณีผู้ขายย่อมเป็นผู้เสียหายในความผิด
ฐานลักทรัพย์

115

(ต่อ)

ผู้รับประกันภัยที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน
ให้แก่ผู้เอาประกันภัย (ผู้เสียหาย) มิใช่ผู้ได้รับ
ความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดฐานลัก
ทรัพย์โดยตรง มิใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานลัก
ทรัพย์ ดูฎีกาที่ ๘๘๐/๒๕๕๕

116

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๕๘๓/๒๕๖๐

แม้จำเลยจะมีได้พูดจาข่มขู่หรือขู่เชิญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย แต่พฤติการณ์ของจำเลยที่เดินเข้าไปในห้องพักอันเป็นเคหสถานของผู้เสียหายเวลาวิกาล แล้วเปิดเสื้อให้ดูพร้อมทำท่าคล้ายกับจะชักอาวุธลักษณะเป็นมีดปลายแหลมจนทำให้ ภ.รู้สึกตกใจกลัว เกรงว่าจะถูกทำร้ายและไม่กล้าขัดขืน จากนั้นจำเลยหยิบคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กไป จึงเป็นการที่จำเลยแสดงอาการขู่เชิญ ภ. แล้วว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้ายในขณะเดียวกันกับลักทรัพย์หรือใกล้ชิดกับการลักทรัพย์ต่อเนื่องเป็นเหตุการณ์เดียวกัน

117

(ต่อ)

ขณะเกิดเหตุ อ.ไปที่ห้องพักของเพื่อนซึ่งอยู่ใกล้เคียงหรือเยื้องกับห้องพักที่ อ.กับ ภ.เช่าอยู่ แม้ อ.ไม่ได้ส่งมอบการครอบครองหรือฝากคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กไว้กับ ภ. จึงเป็นกรณีที่ อ.ให้ ภ.ช่วยดูแลคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กชั่วคราวเฉพาะเหตุหรือชั่วคราวเวลาที่ อ.ไปห้องพักของเพื่อน ถือว่าคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กยังอยู่ในความครอบครองของ อ.เมื่อจำเลยชิงทรัพย์ดังกล่าวไป อ.เป็นผู้เสียหาย มิใช่ ภ.เป็นผู้เสียหายตามฟ้อง

118

ฎีกาที่ ๓๕๗๘/๒๕๖๔ รถจักรยานยนต์คันเกิดเหตุเป็นของ
ล. และผู้เสียหายยืมจากเพื่อนรุ่นน้องมาใช้ โดยไม่ปรากฏว่า ล.
ซึ่งเป็นเจ้าของรถได้มอบหมายโดยตรงให้ผู้เสียหายเป็นผู้
ครอบครองดูแลรักษาโดยอาศัยสิทธิของเจ้าของทรัพย์สิน
ผู้เสียหายจึงไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานร่วมกันทำให้เสียทรัพย์สิน

119

ผู้เสียหายในความผิดฐานบุกรุก

ผู้ครอบครองดูแลรักษาทรัพย์สิน เป็นผู้เสียหายใน
ความผิดฐานลักทรัพย์ ทำให้เสียทรัพย์สินและบุกรุกได้
ฎีกาที่ ๑๕๔๘/๒๕๓๕, ๑๒๘๔/๒๕๑๔, ๖๓๔/๒๕๓๖

ผู้เช่าเป็นผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ที่เช่า เป็น
ผู้เสียหายในความผิดฐานบุกรุก ฎีกาที่ ๑๓๕๕/๒๕๐๔
ผู้ให้เช่าซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ก็เป็นผู้เสียหายด้วย
เช่นกัน ฎีกาที่ ๑๓๔๘๙/๒๕๕๓

120

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๔๙/๒๕๖๑

จำเลยที่ ๑ เข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทก่อนที่โจทก์ร่วมจะได้สิทธิการเช่าที่ดินพิพาทจากสำนักงานธนารักษ์พื้นที่โดยจำเลยที่ ๑ ไม่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานธนารักษ์พื้นที่ ถือว่าการกระทำความผิดของจำเลยที่ ๑ เป็นการบุกรุกครอบครองที่ราชพัสดุที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานธนารักษ์พื้นที่ เป็นความผิดสำเร็จแล้ว การที่จำเลยที่ ๑ ยังคงครอบครองที่ดินพิพาทอยู่ต่อมา เป็นผลของการบุกรุก แม้การครอบครองของจำเลยที่ ๑ ยังคงกระทำต่อเนื่องกัน จนถึงวันที่โจทก์ร่วมได้สิทธิครอบครองโดยการเช่าที่ดินพิพาทจากสำนักงานธนารักษ์พื้นที่หลังจากการกระทำความผิดฐานบุกรุกสำเร็จแล้ว ก็ไม่ถือว่าโจทก์ร่วมเป็นผู้เสียหาย

121

(ต่อ)

ความผิดฐานบุกรุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒ เป็นความผิดอันยอมความได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๖ พนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนได้ต่อเมื่อมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๑ วรรคสอง เมื่อโจทก์ร่วมมิใช่ผู้เสียหายไม่มีสิทธิร้องทุกข์และเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ การสอบสวนจึงไม่ชอบ ส่งผลให้พนักงานอัยการโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑ ในความผิดฐานบุกรุก ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

122

ผู้เสียหายในความผิดฐานทำให้เสียหาย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๐๑/๒๕๖๑

เมื่อที่ดินที่เกิดเหตุยังเป็นป่าอยู่ กรมป่าไม้ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาป่า และการดำเนินการเกี่ยวกับป่าไม้ การทำไม้ การเก็บหาของป่า การใช้ประโยชน์ในที่ดินป่าไม้ และการอื่นเกี่ยวกับป่าและอุตสาหกรรมป่าไม้เฉพาะที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และได้พบเห็นการกระทำของจำเลยที่เข้าไปครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินที่เกิดเหตุแล้วให้บริวารทำการปรับพื้นที่ที่ดินที่เกิดเหตุอันมีลักษณะเป็นการทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์แก่ที่ดินที่เกิดเหตุที่เป็นป่าแล้ว กรมป่าไม้ซึ่งมีหน้าที่ดูแลรักษาป่าตามกฎหมายจึงเป็นบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดฐานทำให้เสียหายและมีสิทธิร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนดำเนินคดีจำเลยในความผิดฐานนี้ด้วย

123

ผู้เสียหายในความผิดฐานทำให้เสียหาย ได้แก่
เจ้าของทรัพย์และผู้ครอบครองดูแลรักษาทรัพย์นั้น

ผู้ครอบครองดูแลรักษาทรัพย์จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายโดยตรงจากเจ้าของทรัพย์ให้เป็นผู้ครอบครองดูแลรักษาทรัพย์นั้นด้วย ถ้าเจ้าของเพียงแต่อนุญาตให้พักอาศัยอยู่ในห้องพัก ผู้ที่พักอาศัยไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานทำให้เสียหาย ฎีกาที่ ๓๕๒๓/๒๕๔๑

124

(ต่อ)

กรณีผู้ครอบครองดูแลรักษาทรัพย์ที่จะเป็น
ผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์นี้ หมายถึง บุคคลที่
ได้รับมอบหมายโดยตรงจากเจ้าของทรัพย์ให้ครอบครอง
ทรัพย์นั้น เช่นผู้เช่า ผู้เช่าซื้อ ผู้รับฝากทรัพย์ ผู้ยืม หรือ
ตัวแทน หากเป็นเพียงผู้ยึดถือใช้ทรัพย์โดยอาศัยสิทธิของ
เจ้าของทรัพย์ เช่น การใช้ทรัพย์ในฐานะบุตรไม่ใช่
ผู้เสียหาย ฎีกาที่ ๙๒๗๐/๒๕๕๔

125

(ต่อ)

เป็นเจ้าของที่ดิน แต่ไม่ได้เป็นเจ้าของผู้ครอบครอง
รถยนต์และเต็นท์ซึ่งอยู่ในที่ดินนั้น จึงไม่ใช่ผู้เสียหายใน
ความผิดฐานทำให้รถยนต์และเต็นท์เสียหาย ฎีกาที่
๗๔๗๗/๒๕๔๑

เรื่องทางภาระจำยอม เจ้าของสามยทรัพย์ (เจ้าของ
ที่ดินที่มีสิทธิใช้ทางภาระจำยอม) ไม่ใช่เจ้าของหรือผู้
ครอบครองภารยทรัพย์ จึงไม่เป็นผู้เสียหายที่จะมีอำนาจ
ฟ้องผู้ที่ทำให้ภารยทรัพย์นั้นเสียหาย ฎีกาที่
๑๘๒๘/๒๕๒๓

126

ผู้เสียหายในความผิดฐานฟ้องเท็จ

ฎีกาที่ ๑๐๐๗/๒๕๒๔ การที่จำเลยนำความเท็จมาฟ้องโจทก์เป็นคดีอาญาถึงแม้ศาลชั้นต้นจะพิพากษายกฟ้องในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง แต่โจทก์ผู้ถูกฟ้องย่อมได้รับความเสียหายจากการกระทำของจำเลย โจทก์จึงเป็นผู้เสียหายตามกฎหมายและคำฟ้องในคดีนั้นก็ถือว่าเป็นคำฟ้องโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยเป็นคดีอาญาฐานฟ้องเท็จตาม ป.อ. มาตรา ๑๗๕ ได้

127

ผู้เสียหายในความผิดฐานเบิกความเท็จ และแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ

ความผิดฐานเบิกความเท็จ และแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๗ และ ๑๘๐ ส่วนได้เสียในความผิดทั้ง ๒ ฐานนี้ คือ ผลแห่งการแพ้คดีชนะคดี ดังนั้น ผู้ที่ได้รับความเสียหายจึงน่าจะเป็นคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในคดีนั่นเอง หรือเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ฎีกาที่ ๕๓๓/๒๕๔๑, ๔๘๐๔/๒๕๓๑, ๑๐๓๓/๒๕๓๓, ๙๕๑/๒๕๓๑

128

(ต่อ)

ต่อมามีคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๒๔/๒๕๓๖
วินิจฉัยว่า ผู้เสียหายในความผิดฐานเบิกความเท็จไม่
จำเป็นต้องค้ำประกันว่าเป็นคู่ความในคดี ถ้าคำเบิกความ
นั้นไปกระทบถึงสิทธิของบุคคลภายนอก ทำให้
บุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย ก็เป็นผู้เสียหายได้
โจทก์ร่วมถือเป็นคู่ความย่อมเป็นผู้เสียหายใน
ความผิดฐานเบิกความเท็จได้ ฎีกาที่ ๘๘๒/๒๕๑๖

129

(ต่อ)

คู่ความที่จะเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานเบิก
ความเท็จจะต้องเป็นตัวความที่แท้จริง ทนายความไม่ใช่
ผู้เสียหายโดยตรง ไม่มีอำนาจฟ้อง (ฎ.ที่ ๑๗๐๙/๒๕๒๔
ประชุมใหญ่)

ผู้รับมอบอำนาจให้ฟ้องหรือต่อสู้คดี แม้จะถือว่าเป็น
คู่ความ แต่ก็มีไม่ใช่ผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงใน
ความผิดฐานเบิกความเท็จ หรือนำสืบพยานหลักฐานอัน
เป็นเท็จ ฎีกาที่ ๙๑๒๗/๒๕๕๔

130

ผู้เสียหายในความผิดฐานแจ้งความเท็จ

แม้ความผิดฐานแจ้งความเท็จจะเป็นความผิดต่อเจ้าพนักงาน แต่ราษฎรก็อาจเป็นผู้เสียหายได้ ถ้าได้รับความเสียหายโดยตรง เช่น ข้อความเท็จนั้นมีผลทำให้ผู้เสียหายต้องถูกดำเนินคดีอาญา ฎีกาที่ ๒๔๑๕/๒๕๓๕, ๒๖๒๕/๒๕๓๖

131

(ต่อ)

ชายจดทะเบียนสมรสซ้อน โดยแจ้งต่อนายทะเบียนว่าตนยังไม่เคยสมรสมาก่อน ดังนี้ทั้งภรรยาใหม่และภรรยาเดิมเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานแจ้งความเท็จ ฎีกาที่ ๒๖๑๔/๒๕๑๘, ๒๕๘๓/๒๕๒๒, ๕๐๕๒/๒๕๓๐

ข้อสังเกต ตามคำวินิจฉัย แสดงว่าถ้าหญิงที่จดทะเบียนสมรสภายหลังทราบว่าชายมีภรรยาอยู่ก่อนแล้วก็ยังไม่ยอมจดทะเบียนสมรสกับชายนั้นอีก ไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย ผู้ได้รับความเสียหาย ฎีกาที่ ๑๙๕๕/๒๕๔๖

132

(ต่อ)

ฎีกาที่ ๓๒๖๒/๒๕๖๔ ความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานเป็นความผิด ต่อเจ้าพนักงานซึ่งรัฐเป็นผู้เสียหาย โจทก์ซึ่งเป็นราษฎรจะมีอำนาจนำคดีมาฟ้องได้เอง ต้องได้ความว่าการกระทำของจำเลยทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายเป็นพิเศษ

เมื่อที่ดินไม่ใช่ทรัพย์สินมรดกที่จะต้องแบ่งให้แก่ ท. ผู้รับพินัยกรรมตามข้อกำหนดในพินัยกรรม แม้อันที่ ท. ถึงแก่ความตาย ที่ดินย่อมไม่ใช่ทรัพย์สินมรดกที่จะตกทอดแก่โจทก์และเด็กชาย พ. บุตรของ ท.กับโจทก์ การที่จำเลยไปยื่นขอรับโอนทรัพย์สินมรดกในที่ดินและจดทะเบียนรับโอนที่ดินมาเป็นชื่อของจำเลย จึงเป็นการจัดการทรัพย์สินมรดกของ ม. แม้จำเลยจะให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินตามบัญชีหรือญาติว่า ท. เป็นโสดซึ่งไม่ตรงกับความเป็นจริง ถือไม่ได้ว่าโจทก์และเด็กชาย พ. ได้รับความเสียหายเป็นพิเศษ โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยในความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗

133

ผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับเอกสาร

กล่าวโดยเฉพาะความผิดฐานปลอมเอกสาร โดยปลอมลายมือของผู้อื่น ถือว่าผู้ที่ถูกปลอมลายมือชื่อได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดฐานนี้โดยตรง จึงเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานปลอมเอกสารและฐานใช้เอกสารปลอม

134

สำหรับความผิดฐานใช้เอกสารปลอมผู้ที่ได้รับความเสียหายรวมถึงผู้ที่จำเลยนำเอกสารปลอมนั้นไปใช้และผู้ได้รับความเสียหายจากการใช้เอกสารนั้นด้วย ฎีกาที่ ๑๔๗๙๓/๒๕๕๕, ๓๒๕๒/๒๕๔๕, ๗๐๐๑/๒๕๔๔, ๙๓๒๑/๒๕๕๔

135

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๒๒๕/๒๕๖๑

ภายหลังจากจำเลยปลอมสำเนาบัตรประจำตัวข้าราชการ กลาโหมแล้วนำไปประกอบคำร้องขอประกันตัว จ. กับพวกต่อร้อย ตำรวจเอก พ. และพันตำรวจโท ธ. แม้หลักประกันจะเป็นเงินสดของ จ. กับพวก และ จ. กับพวกไม่เคยผิดสัญญาประกันก็ตาม แต่เมื่อนำเอกสารราชการปลอมดังกล่าวไปใช้ต่อร้อยตำรวจเอก พ. และพันตำรวจโท ธ. เป็นเหตุให้บุคคลทั้งสองหลงเชื่อและอนุญาตให้ประกันตัว จ. กับพวก ซึ่งหากทราบความจริงก็คงไม่อนุญาตให้ประกันตัวร้อยตำรวจเอก พ. และพันตำรวจโท ธ. จึงเป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒ (๔)

136

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๕๗/๒๕๖๓

จำเลยที่ ๑ ลงลายมือชื่อโจทก์ร่วมที่ ๒ และประทับตราสำคัญของโจทก์ร่วมที่ ๑ ในช่องผู้มอบฉันทะ (ผู้ขอคืน) ในหนังสือแจ้งคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม ก.พ. ๗๒ และลงลายมือชื่อโจทก์ร่วมที่ ๒ ในเอกสารประกอบเพื่อขอรับคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มอันได้แก่ หนังสือมอบอำนาจ สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลของโจทก์ร่วมที่ ๑ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของโจทก์ร่วมที่ ๒ รวม ๘ ชุด ซึ่งในกรณีเกี่ยวกับลายมือชื่อนั้นไม่มีกฎหมายให้อำนาจลงลายมือชื่อแทนกันได้ แม้เจ้าของลายมือชื่ออนุญาตหรือให้ความยินยอมก็ลงลายมือชื่อแทนไม่ได้ ดังนั้น ที่จำเลยที่ ๒ ลงลายมือชื่อโจทก์ร่วมที่ ๒ ในเอกสารจึงเป็นการลงลายมือชื่อปลอมในเอกสารดังที่บัญญัติไว้ใน ป.อ. มาตรา ๒๖๔

จำเลยที่ ๑ ปลอมเอกสารโดยความยินยอมของโจทก์ร่วมทั้งสอง โจทก์ร่วมทั้งสองจึงไม่อยู่ในฐานะที่จะได้รับความเสียหายจากการกระทำของจำเลยที่ ๑ โจทก์ร่วมทั้งสองมิใช่ผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) อันจะมีอำนาจยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐ ได้

137

(ต่อ)

จำเลยที่ ๑ ปลอมเอกสารและนำเอกสารปลอมดังกล่าวไปใช้แสดงต่อ อ. เจ้าหน้าที่สรรพากรผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในส่วนการคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม จนกระทั่งได้รับคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มไปแล้วเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่ อ. เจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ดำเนินการดังกล่าวและกรมสรรพากร จำเลยที่ ๑ จึงมีความผิดฐานปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอม ความผิดฐานปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอมตาม ป.อ.มาตรา ๒๖๔ และ ๒๖๘ เป็นความผิดอาญาแผ่นดินไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัว แม้โจทก์ร่วมทั้งสองมิใช่ผู้เสียหายตามกฎหมาย พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจสอบสวนได้โดยไม่ต้องมีคำร้องทุกข์และพนักงานอัยการโจทก์มีอำนาจฟ้อง

138

ผู้เสียหายในความผิดฐานเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

ความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ตาม ป.อ.มาตรา ๑๕๗ ในตอนแรก มีองค์ประกอบว่า เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดนั้น หมายรวมถึงเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือเอกชนผู้หนึ่งผู้ใดด้วย เอกชนจึงอาจเป็นผู้เสียหายได้ (ฎีกาที่ ๗๐๓๐/๒๕๕๑) เช่น

139

(ต่อ)

การที่เจ้าพนักงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อช่วยผู้กระทำความผิดอาญาผู้เสียหายในความผิดอาญานั้น ย่อมเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบได้ ฎีกาที่ ๔๘๘๑/๒๕๔๑, ๒๒๙๔/๒๕๑๗, ๖๑๑/๒๕๙๗

140

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๙๐/๒๕๖๓

ความผิดฐานเป็นเจ้าของพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ และความผิดฐานเป็นเจ้าของพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ เป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ อันเป็นผลเสียหายแก่รัฐ มิได้ก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทบกระเทือนต่อสิทธิและหน้าที่ของโจทก์ ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง หากโจทก์เห็นว่าจำเลยทำให้โจทก์และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในอำเภอได้รับความเสียหาย ก็ชอบที่จะร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีแก่จำเลย โจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) ประกอบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องคดีนี้

141

ผู้เสียหายในความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

เจ้าหนี้ ขณะที่มีการกระทำความผิด (ขณะจำเลยโอนที่ดินเพื่อให้พ้นจากการบังคับคดี) แม้ต่อมาเจ้าหนี้ได้โอนสิทธิเรียกร้องตามคำพิพากษาไปให้ผู้อื่นแล้วก็ยังคงเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ได้ ฎีกาที่ ๘๗๘๒/๒๕๕๘

142

ผู้เสียหายในความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขัง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๐๗๔/๒๕๖๒

โจทก์ทั้งเจ็ดบรรยายฟ้องว่า จำเลยทั้งหกร่วมกันหน่วงเหนี่ยวกักขังโจทก์ที่ ๑ และที่ ๒ ให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ผลของการหน่วงเหนี่ยวกักขังมิได้เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๗ โจทก์ที่ ๓ ถึงที่ ๗ มิใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกายและไม่มีอำนาจฟ้อง

143

ผู้เสียหายในความผิดฐานพรางผู้เยาว์

ความผิดฐานพรางผู้เยาว์ทั้งตาม ป.อ.มาตรา ๓๑๗, ๓๑๘ และ ๓๑๙ กฎหมายมุ่งคุ้มครองอำนาจปกครองของบิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล มิใช่ตัวผู้เยาว์ที่ถูกพรางผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวจึงได้แก่บิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล ดังนี้ผู้ปกครองดูแลแม้จะมิได้เป็นบิดามารดาหรือเป็นบิดาไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็เป็นผู้เสียหายได้ ฎีกาที่ ๘๔๒๐-๘๔๒๑/๒๕๕๘, ๗๒๓๘/๒๕๕๙

144

ผู้เสียหายในความผิดฐานหมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาทบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งอยู่ในกลุ่มบุคคล โดยไม่ได้เจาะจงว่าหมายถึงผู้ใดหรือจากถ้อยคำที่หมิ่นประมาทไม่อาจทราบว่าเป็นผู้ใด ผู้ที่อยู่ในกลุ่มนั้นคนใดคนหนึ่งไม่ใช่ผู้เสียหาย (ฎีกาที่ ๑๓๒๕/๒๕๔๘, ๓๙๕๔/๒๕๓๙)

แต่ถ้าเป็นการหมิ่นประมาททุกคนที่อยู่ในกลุ่มบุคคลนั้นคนใดคนหนึ่งเป็นผู้เสียหาย ฎีกา ๔๔๘/๒๕๘๙, ๒๙๕/๒๕๐๕ (ประชุมใหญ่)

145

(ต่อ)

นิติบุคคลเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานหมิ่นประมาทได้ สาขาของนิติบุคคลหรือศูนย์การศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายก็ถือเป็นหน่วยงานหนึ่งของนิติบุคคลนั้น ดังนี้ การหมิ่นประมาทสาขาของนิติบุคคลหรือศูนย์การศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนถือเป็นการหมิ่นประมาทนิติบุคคลนั้น นิติบุคคลนั้นจึงเป็นผู้เสียหาย ฎีกาที่ ๑๘๑๖๒/๒๕๕๗

146

ผู้เสียหายในความผิดฐานต่อสู้อู่เจ้าพนักงาน

ฎีกา ๑๙๔๓/๒๔๙๗ ความผิดฐานต่อสู้อู่เจ้าพนักงาน เป็นการกระทำต่อเจ้าพนักงาน โจทก์มิใช่เจ้าพนักงานผู้ถูกจำเลยต่อสู้อู่เจ้าพนักงานไม่ใช่ผู้เสียหายที่จะมาฟ้องทางอาญา

147

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๙๒/๒๕๖๑

ความผิดฐานต่อสู้อู่หรือขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๘ มิใช่เป็นความผิดแต่เฉพาะตัวของเจ้าพนักงานคนใดคนหนึ่งในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันเท่านั้น หากมีการต่อสู้อู่หรือขัดขวางจากคนร้ายเกิดขึ้น เจ้าพนักงานที่ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ในครั้งนั้นต่างต้องได้รับผลร้ายหรือผลกระทบยากลำบากจากการปฏิบัติงานที่ไม่สะดวกราบรื่นทั้งสิ้น จึงเป็นการกระทำต่อเจ้าพนักงานชุดที่ปฏิบัติหน้าที่ทุกคน

148

ผู้เสียหายในความผิดฐานเอาไป ซึ่งเอกสารของผู้อื่น

ฎีกาที่ ๕๐๗/๒๕๔๒ จำเลยเป็นตัวแทนของ
คณะนายทหารประเทศเนเธอร์แลนด์ นำเช็ค ๔ ฉบับ
ไปชำระหนี้ให้แก่การสื่อสารแห่งประเทศไทย ๓ ฉบับ
และบริษัท ท. อีก ๑ ฉบับ ซึ่งตราบใดที่เช็คทั้งสี่ฉบับ
ยังมีได้ส่งมอบให้แก่การสื่อสารฯ และบริษัท ท.

149

เช็คทั้งสี่ฉบับจึงยังไม่โอนไปยังการสื่อสาร
และบริษัท ท. คณะนายทหารดังกล่าวยังเป็น
เจ้าของเช็คทั้งฉบับและเป็นผู้ได้รับความเสียหาย
ในความผิดฐานเอาไปเสียซึ่งเอกสารของผู้อื่นตาม
ป.อ.มาตรา ๑๘๘

150

ผู้เสียหายในความผิดตาม พ.ร.บ.การเลือกตั้ง

ฎีกาที่ ๒๖๗/๒๕๕๗ โจทก์ร่วมเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเช่นเดียวกับจำเลยการให้ทรัพย์สินเพื่อจูงใจให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่จำเลยดังกล่าวมีผลกระทบต่อการศึกษาเลือกตั้ง และมีผลเสียหายแก่โจทก์ร่วม อาจทำให้โจทก์ร่วมซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้รับการเลือกตั้งโจทก์ร่วมจึงได้รับความเสียหาย

151

(ต่อ)

เนื่องจากการกระทำความผิดของจำเลยที่ ๑ ตาม พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๓๕ ให้ถือว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้นเป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. ในเขตเลือกตั้งนั้น ดังนั้น โจทก์ร่วมจึงถือเป็นผู้เสียหายและมีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๓๐

152

๑.๔ เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย

“ผู้เสียหายโดยนิตินัย” หมายถึง

๑. ผู้ที่ไม่มีส่วนในการกระทำผิด หรือ
๒. ผู้ที่ไม่สมัครใจให้เกิดความผิดนั้น หรือ
๓. ผู้ที่ไม่มีการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

153

ต่างฝ่ายต่างสมัครใจทะเลาะวิวาทกันแล้วเข้าทำร้ายร่างกายกัน ไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยในความผิดต่อชีวิตและร่างกาย
ฎีกาที่ ๓๓๑๖/๒๕๕๔, ๑๗๕๘๔/๒๕๕๕, ๒๓๖๗/๒๕๕๖,
๘๐๐๑ - ๘๐๐๒/๒๕๖๐, ๙๑๗๔/๒๕๖๐, ๑๙๓๕/๒๕๖๑,
๔๘๗๐/๒๕๖๑)

154

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘/๒๕๖๒

ผู้ตายเพียงแต่ใช้มือผลักจำเลยแล้วถามว่า “มึงจะทำอะไร” ในทำนองห้ามปรามจำเลย โดยไม่ปรากฏว่ามีการทำทายเป็นเหตุหรือพูดจาโต้เถียงกัน แล้วจำเลยใช้มีดเป็นอาวุธแทงผู้ตายทันที จึงมิใช่กรณีที่ผู้ตายสมควรใจทะเลาะวิวาทกับจำเลย การที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยว่า ผู้ตายสมควรใจวิวาท ไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย โจทก์ร่วมซึ่งเป็นมารดาของผู้ตาย ไม่มีสิทธิขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้นั้น จึงไม่ชอบ ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้เองตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ และเมื่อผู้ตายมิได้สมควรใจทะเลาะวิวาทกับจำเลย โจทก์ร่วมมารดาของผู้ตายจึงเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยตามป.วิ.อ.มาตรา ๒ (๔)ย่อมมีอำนาจเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๓๐

155

หากผู้เสียหายซึ่งมิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยตาย ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานสามีหรือภริยาจะจัดการแทนตามมาตรา ๕(๒) ไม่ได้เช่นกัน เรื่องนี้ ผู้ตายมีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิดด้วยโดยสมควรใจเข้าทำร้ายด้วย จึงมิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย มารดาผู้ตายก็ไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้ตายตามมาตรา ๕ (๒) ฎีกาที่ ๙๕๔/๒๕๐๒, ๔๘๗๖/๒๕๖๑, ๔๘๙๕/๒๕๖๑, ๕๔๗๕/๒๕๖๑, ๖๘๒๗-๖๘๒๘/๒๕๖๑, ๗๐๐๔/๒๕๖๑, ๗๕๓/๒๕๖๑, ๒๒๓๙/๒๕๖๒, ๒๖๙๐/๒๕๖๒, ๒๘๑๘/๒๕๖๓, ๑๓๕๐/๒๕๖๓)

156

(ต่อ)

ฎีกาที่ ๙๕๔/๒๕๐๒ หญิงยินยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้ง
ลูก ถือว่าหญิงนั้นมีส่วนในการกระทำผิดด้วย จึงไม่ใช่ผู้เสียหาย
แม้หญิงนั้นตาย บิดาหญิงนั้นก็ไม่มีสิทธิที่จะฟ้องผู้ที่ทำให้หญิง
นั้นแท้งลูกได้

157

(ต่อ)

ต่างคนต่างประมาทในเหตุการณ์เดียวกัน ไม่เป็นผู้เสียหาย
โดยนิตินัย ฎีกาที่ ๔๔๖๑/๒๕๓๙, ๕๓๔๒/๒๕๔๙, ๗๑๒๘/๒๕๔๗,
๗๖๗๖/๒๕๖๑

158

จำเลยกระทำความผิดโดยบันดาลโทสะเพราะถูกผู้ตาย หรือผู้เสียหายข่มเหงฯ ผู้ตายหรือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้เสียหายโดย นิติบัญญัติ ผู้เสียหายไม่มีสิทธิขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมและไม่มีสิทธิ อุทธรณ์หรือฎีกา และบุคคลตามมาตรา ๕ ไม่มีอำนาจจัดการ แทนผู้เสียหาย ฎีกาที่ ๑๐๙๐๘/๒๕๕๖, ๑๒๔๘๐/๒๕๕๖

159

ผู้ชี้ให้ผู้อื่นกระทำความผิด ไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิติบัญญัติ ฎีกาที่ ๔๘๑/๒๕๒๔

การที่ผู้กุมยอมให้ผู้ให้กุ้คิดดอกเบี้ยเกินอัตรา ไม่ใช่ผู้เสียหาย โดยนิติบัญญัติตาม พ.ร.บ. ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ฎีกาที่ ๑๒๘๑/๒๕๐๓

แต่ถ้าผู้กุมฟ้องผู้ให้กุ้ในข้อหาฉ้อโกงซึ่งผู้กุมมิได้มีส่วนร่วมกระทำ ผิดด้วย ผู้กุมเป็นผู้เสียหายได้ ฎีกาที่ ๖๘๖๙/๒๕๔๑

160

คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๗๗๖/๒๕๖๐

แม้ผู้เสียหายหลงเชื่อคำหลอกลวงของจำเลยทั้งสามที่ขอกู้ยืมเงินโดยอ้างว่า ได้กระทำในฐานะที่เป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้านจนเป็นเหตุให้ผู้เสียหายมอบเงินกู้ให้จำเลย ทั้งสามไปตามพ้องก็ดี แต่การให้กู้ยืมเงินผู้เสียหายทำสัญญาโดยคิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๔ ของเงินต้นในระยะเวลา ๕ วัน คิดเป็นดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๒๙๒ ต่อปี ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๗๕ มาตรา ๓ (ก) ประกอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ ย่อมแสดงอยู่ในตัวว่าผู้เสียหาย รับข้อเสนอของจำเลยทั้งสามโดยมีเจตนามุ่งต่อผลประโยชน์อันเกิดจากการกระทำที่ผิด กฎหมายของตนถือมิได้ว่าเป็นการกระทำโดยสุจริต จะถือว่าเป็นผู้เสียหายโดยชอบด้วย กฎหมายมิได้ ผู้เสียหายจึงไม่มีอำนาจร้องทุกข์ เป็นเหตุให้การสอบสวนไม่ชอบ โจทก์ไม่มี อำนาจฟ้อง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

161

ความผิดฐานกระทำชำเราเด็กหญิงอายุไม่เกิน ๑๕ ปี ตาม ป.อ. มาตรา ๒๗๗ วรรคแรก เป็นความผิดที่มีได้ค้ำประกันว่าเด็กหญิงนั้นจะยินยอม หรือไม่ ดังนี้แม้เด็กหญิงยินยอมก็ได้หมายความว่าเด็กหญิงนั้นมีส่วนใน การกระทำความผิดเด็กหญิงนั้นจึงเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย ผู้แทนโดยชอบ ธรรมย่อมมีอำนาจจัดการแทน (ฎีกาที่ ๔๑๔๗/๒๕๕๐)

ต่างคนต่างด่าว่าอีกฝ่ายหนึ่งในการทะเลาะกัน ไม่เป็นผู้เสียหายโดย นิตินัยในความผิดฐานหมิ่นประมาท (ฎีกาที่ ๓๗๔๕/๒๕๒๗) แต่ถ้าเป็นการ กระทำคนละตอน ดังนี้ ต่างเป็นผู้เสียหายได้ (ฎีกาที่ ๒๕๒/๒๕๑๘)

162

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๑๗๒/๒๕๕๗ การที่โจทก์ร่วมไปหาจำเลยที่ห้องพักซึ่งแม้จะเป็นการรบกวนการครอบครองห้องพักโดยปกติสุขของจำเลย แต่โจทก์ร่วมก็ไม่ได้บอกให้จำเลยกล่าวถ้อยคำอันเป็นการหมิ่นประมาทโจทก์ร่วม จึงไม่อาจถือได้ว่าโจทก์ร่วมมีส่วนร่วมหรือก่อให้เกิดการกระทำความผิดอันจะเป็นเหตุทำให้โจทก์ร่วมไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานหมิ่นประมาท

163

คำพิพากษาฎีกาที่ฎีกาที่ ๑๘๖๓-๑๘๖๔/๒๕๖๔ โจทก์ร่วมทั้งสองไปหาจำเลยทั้งสองที่บ้านของจำเลยที่ ๑ เนื่องจากโจทก์ร่วมทั้งสองทราบว่าจำเลยทั้งสองทำร้ายร่างกาย ภ. บุตรโจทก์ร่วมที่ ๑ กับ ค. พี่สาวโจทก์ร่วมที่ ๒ โดยโจทก์ร่วมที่ ๒ ถู้อมัดตัดอ้อยไปด้วยถึง ๒ เล่ม จากนั้นจำเลยที่ ๑ เข้าไปในบ้านของจำเลยที่ ๑ แล้วนำอาวุธมีดปลายแหลมออกมาฟันทำร้ายโจทก์ร่วมทั้งสอง แสดงว่าโจทก์ร่วมทั้งสองกับจำเลยที่ ๑ สมควรใจวิวาททำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน โจทก์ร่วมทั้งสองไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) ไม่มีสิทธิขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๓๒ จึงไม่ได้เป็นคู่ความในคดีส่วนอาญา ไม่มีสิทธิฎีกาให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ ขอให้พยายามฆ่าผู้อื่น ลงโทษจำเลยที่ ๒ ขอให้เป็นผู้สนับสนุนพยายามฆ่าผู้อื่น และลงโทษจำเลยทั้งสองขอให้ร่วมกันบุกรุกเคหสถานโดยขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายโดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

164

ฎีกาที่ ๒๓๕๘/๒๕๖๔ แม้อโจทก์หลงเชื่อคำลบลวงของจำเลยที่ขอกู้ยืมเงินจากโจทก์จนเป็นเหตุให้โจทก์มอบเงินกู้ให้จำเลยไปตามฟ้อง แต่การกู้ยืมเงินเป็นผลมาจากการลบลวงของจำเลย โจทก์คิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๓. ๕ ต่อเดือน นับตั้งแต่วันที่ทำสัญญาเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ คิดเป็นดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๔๒ ต่อปี อันเป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๗๕ มาตรา ๓ (ก) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่โจทก์ฟ้อง และพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔ (๑) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในภายหลังที่บัญญัติว่าการกระทำยังเป็นความผิด ประกอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ ย่อมแสดงว่าโจทก์มีเจตนามุ่งต่อผลประโยชน์อันเกิดจากการกระทำที่ผิดกฎหมายของตนด้วยถือได้ว่าเป็นการกระทำโดยไม่สุจริต โจทก์มิใช่ผู้เสียหายโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) ประกอบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๙๙ มาตรา ๔ และพระราชบัญญัติให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๐ มาตรา ๓ โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑

165

ฎีกาที่ ๔๑๑๔/๒๕๖๔ ในคดีอาญาที่ราชฎเป็นโจทก์ การที่ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยตามคำฟ้องนั้น นอกจากโจทก์จะต้องนำสืบพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ให้ศาลเห็นโดยปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยกระทำความผิดตามคำฟ้องแล้ว ยังต้องได้ความว่าโจทก์เป็นผู้เสียหายที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาด้วย

ป. ให้โจทก์ถือหุ้นบริษัทจำเลยที่ ๑ แทน ป. และหุ้นที่โจทก์ถือในบริษัทดังกล่าว เป็นการถือแทน ป. เท่านั้นโจทก์จึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยตามป.วิ.อ. มาตรา ๒๘ (๒) ประกอบมาตรา ๒ (๔) และ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.๒๕๙๙ มาตรา ๔ และไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑ และที่ ๖ ที่ดำเนินการทำบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นโดยไม่ปรากฏชื่อโจทก์อยู่ในบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นดังกล่าว

166

การล่อให้ผู้อื่นกระทำความผิด

การแสวงหาพยานหลักฐานโดยล่อให้ผู้อื่นมากระทำความผิดโดยผู้ล่อมิได้มีเจตนากระทำความผิดมาก่อน ถือว่าผู้แสวงหาพยานหลักฐานล่อให้ผู้อื่นกระทำความผิด ไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย ฎีกาที่ ๑๐๕๑๐/๒๕๕๕, ๔๐๗๗/๒๕๔๙

167

แต่ถ้าผู้กระทำความผิดมีเจตนากระทำความผิดอยู่ก่อนแล้ว ไม่ใช่เป็นการล่อให้ผู้อื่นกระทำความผิด ยังถือว่าเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย ฎีกาที่ ๖๕๒๓/๒๕๔๕

ข้อตกลงที่มีวัตถุประสงค์ที่ผิดกฎหมาย ฎีกาที่ ๗๗๑/๒๕๔๙๓

168

เดิมผู้ที่ไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ไม่มีสิทธิยื่นคำร้อง
ขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๔๔/๑ ฎีกาที่
๑๗๕๘๔/๒๕๕๕

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๕๘๔/๒๕๕๕ ผู้ตายสมัครใจ
ทะเลาะวิวาทกับจำเลย จ. มารดาของผู้ตายจึงไม่ใช่เป็น
ผู้เสียหายโดยนิตินัยที่จะมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลย
ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๔๔/๑ วรรคหนึ่ง

169

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนตาม ป.อ. มาตรา
๔๔/๑ ตามแนวฎีกาเดิม วินิจฉัยว่าต้องเป็นผู้เสียหายตามกฎหมาย
(ผู้เสียหายโดยนิตินัย) ด้วย ดังนั้นการที่ผู้เสียหายและจำเลยสมัครใจ
วิวาทต่อสู้กัน ไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ผู้เสียหายหรือผู้จัดการแทน
ผู้เสียหายไม่มีสิทธิร้องขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ฎีกาที่
๖๓๐๐/๒๕๕๘, ๖๓๙๗/๒๕๕๗, ๑๘๕๘๖/๒๕๕๕, ๑๗๕๘๔/๒๕๕๕
ต้องไปฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเป็นคดีแพ่งต่างหาก ฎีกาที่
๘๗๙๔/๒๕๕๖

170

ต่อมามี คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๔๐๐/๒๕๖๐ (ประชุมใหญ่) กลับหลักฎีกาที่ ๑๗๕๘๔/๒๕๕๕ โดยวินิจฉัยว่า แม้มิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ก็มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา ๔๔/๑ ได้ (ฎีกาที่ ๗๖๐๒/๒๕๖๒, ๗๖/๒๕๖๓, ๑๐๓๘/๒๕๖๓, ๒๘๑๘/๒๕๖๓ วินิจฉัยไว้ในทำนองเดียวกัน)

171

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๒๒-๒๓๒๓/๒๕๖๑ จำเลยเป็นเจ้าพนักงานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและการกระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ในขอบเขตแห่งการที่จำเลยปฏิบัติหน้าที่ให้แก่มหาวิทยาลัย ร. ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ จำเลยจึงได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติความลับทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๕ และโดยผลของมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

172

ผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงไม่มีอำนาจฟ้อง
เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ได้
และยอมส่งผลพลอยทำให้ผู้เสียหายจากการกระทำละเมิด
เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ไม่มีสิทธิจะยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณา
คดีอาญาขอให้บังคับจำเลยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐชดใช้ค่าสินไหม
ทดแทนแก่ตนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๔๔/๑

173

ข้อสังเกต ผู้เสียหายโดยนิตินัย (เพิ่มเติม)

กรณีต่างคนต่างมีการกระทำโดยประมาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๓๐๐/๒๕๕๖ วินิจฉัยว่าเมื่อคำฟ้องของอัยการ
บรรยายว่าผู้ตายขับรถจักรยานยนต์ด้วยความประมาทด้วย โจทก์รวมทั้งสี่
จึงต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในฟ้องว่า ผู้ตายมีส่วนประมาทด้วยผู้ตาย
จึงมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด เช่นนี้ ผู้ตายจึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย
โจทก์รวมทั้งสี่ย่อมไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้ตายและยื่นคำร้องขอเข้าร่วม
เป็นโจทก์ตาม ป.อ. มาตรา ๕ (๒) และมาตรา ๓๐ (ฎีกาที่ ๕๓๔๒/๒๕๔๙
วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

174

ต่อมา มีคำพิพากษาฎีกาที่ ๙๘๖๖/๒๕๖๐ (ประชุมใหญ่) วินิจฉัยต่างกัน

ผู้ตายเป็นผู้ที่ถูกทำให้ถึงแก่ความตายจากการกระทำความผิดอาญาของจำเลยที่ ๑ แม้พนักงานอัยการโจทก์จะบรรยายฟ้องมาด้วยว่า ผู้ตายขับรถจักรยานยนต์ด้วยความเร็วสูงเกินสมควรจนไม่สามารถหยุดหรือชะลอความเร็วของรถให้ช้าลงพอที่จะขับหลบหลีกไม่ให้ชนรถคันอื่นที่จอดขวางอยู่ข้างหน้าได้ทัน ผู้ตายหาได้ใช้ความระมัดระวังในการขับรถให้เพียงพอไม่ เป็นเหตุให้รถชนท้ายรถยนต์ที่จอดอยู่ก็ตาม

175

(ต่อ)

แต่เมื่อผู้ตายถึงแก่ความตายไปก่อน ไม่ถูกพนักงานอัยการโจทก์ฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญาด้วย ข้อเท็จจริงจึงยังไม่พอพียงว่าผู้ตายมีส่วนประมาทด้วย ผู้ตายจึงเป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) โจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นบุพการีของผู้ตายจึงเข้าจัดการแทนผู้เสียหายได้ตาม มาตรา ๕ (๒) การที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ เป็นคดีอาญาฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ถือได้ว่าพนักงานอัยการฟ้องคดีแทนโจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นบุพการีของผู้ตายด้วย คดีนี้จึงเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาตามความหมายแห่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๕๑ ในอันที่จะต้องใช้อายุความในทางอาญาที่ยาวกว่ามาใช้บังคับแก่คดีตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๔๘ วรรคสอง

176

(ต่อ)

และมีฎีกาที่ ๖๕๑๔/๒๕๖๒ วินิจฉัยว่า ผู้ร้องทั้งสองเป็นบิดามารดาของผู้ตาย ได้ยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์โดยอ้างว่าเป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๕(๒), ๓๐ และบรรยายในคำร้องว่า ผู้ร้องทั้งสองขอถือเอาคำฟ้อง บัญชีพยานและสรรพเอกสารในคดีนี้เป็นของผู้ร้องทั้งสองด้วย เมื่อโจทก์ได้บรรยายฟ้องว่าผู้ตายขับรถจักรยานยนต์ด้วยความประมาทด้วย เช่นนี้ ผู้ร้องทั้งสองจึงต้องถือเอาข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำฟ้องของโจทก์ดังกล่าวด้วยว่าผู้ตายมีส่วนประมาทด้วย ผู้ตายจึงมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ผู้ตายจึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ผู้ร้องทั้งสองไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้ตาย และไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๕(๒), ๓๐ โดยมีพิกัดองค์การว่าจำเลยประมาทหรือไม่ เพราะเป็นคนละส่วนคนละกรณีกัน

177

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๖๖/๒๕๖๒ วินิจฉัยว่า จำเลยเป็นฝ่ายไปเรียกเงินจากโจทก์เพื่อเป็นการตอบแทนในการไปวิ่งเต้นให้สามีโจทก์ได้รับพระราชทานอภัยโทษโดยโจทก์ไม่มีเจตนาตั้งแต่แรกที่จะวิ่งเต้นและจำเลยก็ไม่มีเจตนาที่จะไปวิ่งเต้นให้หรือรู้อยู่แล้วว่าไม่สามารถวิ่งเต้นได้อันเป็นการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือหลอกลวงโจทก์ ถือว่าโจทก์ได้รับความเสียหายเป็นพิเศษย่อมเป็นผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๓ ทั้งโจทก์ไม่มีเจตนาจะให้

178

จำเลยวิ่งเต้นแต่กระทำไปเพราะถูกจำเลยหลอกลวงถือไม่ได้ว่า โจทก์มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดโจทก์เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย มีสิทธินำคดีมาฟ้องได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๔๔/๒๕๖๒ วินิจฉัยว่า โจทก์ร่วมซึ่งเป็น คนต่างด้าวในฐานะผู้ซื้อมีหน้าที่ต้องชำระราคาที่ดินส่วนที่เหลือให้แก่ ก. ตามสัญญา การที่โจทก์ร่วมโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากของจำเลย มีวัตถุประสงค์ให้จำเลยเป็นตัวแทนของโจทก์ร่วม

179

(ต่อ)

นำเงินจำนวนดังกล่าวไปชำระค่าที่ดินส่วนที่เหลืออยู่แก่ ก. โจทก์ระบุในคำ ฟ้องถึงการกระทำผิดของจำเลยว่าจำเลยได้รับมอบเงินของโจทก์ร่วมไว้ใน ครอบครองของจำเลย แล้วจำเลยไม่นำเงินจำนวนดังกล่าวไปชำระให้แก่ ผู้ขาย แต่จำเลยเบียดบังเอาเงินนั้นไว้เป็นของตนเองโดยทุจริต ขอให้ ลงโทษจำเลยในความผิดฐานยักยอก โจทก์ร่วมจึงเป็นผู้ได้รับความเสียหาย เนื่องจากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งถือได้ว่าเป็นผู้เสียหายตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔)

180

ผู้เสียหายมอบเงินให้จำเลยนำไปให้เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บุตรของตนเข้ารับราชการโดยไม่ต้องสอบอันเป็นการหลอกลวงผู้เสียหาย ถือว่าผู้เสียหายใช้ให้จำเลยกระทำความผิด ไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ฎีกาที่ ๑๙๖๐/๒๕๓๔

181

(ต่อ)

แต่ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายให้เงินจำเลยไปเพื่อให้จำเลยนำไปให้เจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่เพื่อช่วยให้เข้ารับราชการโดยไม่ต้องสอบ เช่นนี้ยังเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย ฎีกาที่ ๔๗๔๔/๒๕๓๗, ๔๐๐๕/๒๕๕๑, ๔๖๙๑/๒๕๔๗

แต่ถ้าผู้ถูกหลอกลวงมิได้กระทำความผิดใด ๆ ไม่อาจถือได้ว่าร่วมกันนำสินบนไปให้เจ้าพนักงานเพื่อให้ตนเองพ้นผิด ยังคงเป็นผู้เสียหายตามกฎหมาย ฎีกาที่ ๔๒๑๒/๒๕๕๐

182

(ต่อ)

แต่ถ้าหลอกลวงให้ผู้เสียหายเล่นการพนันเพื่อเอาเงินจากผู้เสียหายเสียเองไม่ได้หลอกลวงให้ผู้เสียหายเข้าร่วมเล่นการพนันเพื่อต้มหรือหลอกลวงบุคคลอื่นแล้ว ผู้เสียหายมิได้มีส่วนร่วมในการกระทำผิดฐานฉ้อโกงด้วย เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย ฎีกาที่ ๕๖๑๒/๒๕๕๖, ๑๓๓๕/๒๕๕๒, ๓๓๒๗/๒๕๓๒

แต่มีฎีกาที่ ๓๓๖๙/๒๕๕๖ วินิจฉัยไปอีกทางหนึ่ง

183

(ต่อ)

ฎีกาที่ ๓๓๖๙/๒๕๕๖ การที่ทำให้ผู้เสียหายเล่นการพนันนั้นเป็นเหตุที่ทำให้จำเลยทั้งสองได้ทรัพย์สินของผู้เสียหายไปเพราะผู้เสียหายร่วมเล่นการพนันด้วย โดยผู้เสียหายเป็นฝ่ายแพ้พนันจึงมอบทรัพย์สินให้จำเลยทั้งสองกับพวกไป เมื่อผู้เสียหายทราบดีว่าเป็นการเล่นการพนันซึ่งเป็นสิ่งผิดกฎหมาย

184

(ต่อ)

จึงถือว่าผู้เสียหายร่วมกันกระทำความผิดฐานเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาตกับจำเลยทั้งสองกับพวกอันเป็นความผิดตามกฎหมาย ผู้เสียหายจึงมิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย แม้ผู้เสียหายจะร้องทุกข์ไว้อย่างไรก็ตามไม่มีการร้องทุกข์ตามกฎหมาย ซึ่งเป็นผลห้ามมิให้ทำการสอบสวนต่อไป ดังนั้น การสอบสวนที่ดำเนินต่อมาจึงไม่ก่อสิทธิเกิดอำนาจแก่พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดี โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องคดีนี้

185

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๒๕๓/๒๕๖๑

ผู้เสียหายมอบเงินและทรัพย์สินให้แก่จำเลยกับพวกเพื่อเล่นการพนันเป็นการตกหลุมพรางที่วางไว้ ถือไม่ได้ว่าผู้เสียหายร่วมเล่นการพนันกับพวกจำเลยโดยไม่ได้รับอนุญาต ทั้งถือไม่ได้ว่าผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงอันจะเป็นการร่วมกับจำเลยกระทำความผิด ผู้เสียหายจึงเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยมีอำนาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกง และพนักงานอัยการโจทก์มีอำนาจฟ้องคดีนี้ได้

186

(ต่อ)

จำเลยหลอกลวงโจทก์ว่าจะนำเงินไปปล่อยกู้เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด โจทก์หลงเชื่อจึงมอบเงินให้จำเลยไปปล่อยกู้เป็นการแสวงหาผลประโยชน์อันเกิดจากการกระทำผิดกฎหมาย โจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ฎีกาที่ ๑๓๔๘๙/๒๕๕๓, ๑๒๕๓๐/๒๕๕๖

หลอกลวงว่าจะขายธนบัตรปลอมให้เป็นความตกลงที่มีวัตถุประสงค์ผิดกฎหมายไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย (ฎ.๗๗๑/๒๕๙๓)

187

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๘๖๙/๒๕๖๐

โจทก์ร่วมเป็นนายทุนปล่อยเงินกู้ โดยมีเจตนามุ่งประสงค์ต่อผลประโยชน์ที่เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราตามกฎหมาย อันเป็นความผิดต่อ พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราฯ ดังนั้น ไม่ว่าจะจำเลยทั้งสองจะร่วมกันหลอกลวงโจทก์ร่วมตั้งอ้างหรือไม่ก็ตามก็ถือได้ว่าโจทก์ร่วมไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย

188

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๗๗/๒๕๖๐

โจทก์มอบเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่จำเลย เพราะจำเลยอ้างว่าจะนำไปให้เจ้าพนักงานตำรวจระดับพลตำรวจตรี ๒ คน เพื่อช่วยเหลือให้บุตรสาวโจทก์สามารถสอบเข้ารับราชการตำรวจได้ ซึ่งโจทก์ย่อมจะต้องทราบดีว่าบุตรสาวโจทก์จะเข้ารับราชการตำรวจได้ต้องผ่านการสอบคัดเลือก โดยการสอบคัดเลือกเป็นระเบียบแบบแผนของทางราชการ ที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีคุณสมบัติสามารถสมัครสอบได้โดยเสรีและที่สำคัญการจัดการสอบจะต้องยุติธรรมเพื่อที่ทางราชการจะได้คนมีความสามารถ อันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน หากมีการช่วยเหลือบุคคลใดบุคคลหนึ่งให้สามารถสอบผ่าน แสดงว่ามีการกระทำอันเป็นการทุจริต เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ถือได้ว่าโจทก์เป็นผู้ก่อให้เกิดจำเลยกระทำความผิด โจทก์จึงมิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง

189

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๐๔๖/๒๕๖๐

จำเลยที่ ๑ กล่าวอ้างว่าสามารถช่วยบุคคลให้สอบเข้ารับราชการได้โดยมีนายหรือผู้บังคับบัญชาระดับสูงในกรมสามารถช่วยได้แต่ต้องเสียเงินค่าดำเนินการ พวกโจทก์ร่วมหลงเชื่อจึงมอบเงินงวดแรกให้แก่จำเลยที่ ๑ โดยจำเลยที่ ๑ ไม่ได้บอกว่านายหรือผู้บังคับบัญชาที่ใหญ่มากเป็นใคร ทำงานอะไร อยู่ที่ไหน ชื่อและตำแหน่งไหน ทั้งไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑ ได้นำเงินไปให้แก่ผู้บังคับบัญชาระดับสูงหรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการสอบคัดเลือกให้กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่โดยทุจริตและจำเลยที่ ๑ จะนำเงินที่รับไว้ นั้นไปให้เจ้าพนักงานคนใดก็ไม่ปรากฏในทางนำสืบของจำเลยที่ ๑ โดยจำเลยที่ ๑ เบิกความเพียงว่าโอนเงินไปให้ ว. ซึ่งเปิดสถาบันติวเตอร์ชื่อ อ. อยู่หน้ามหาวิทยาลัย ร. และอ้างว่ารู้จักผู้ใหญ่ในกรม สามารถช่วยเหลือได้...

190

(ต่อ)

จำเลยที่ ๑ กล่าวอ้างเช่นนั้นต่อพวกโจทก์ร่วมและผู้เสียหายที่ ๖ ที่ ๗ ก็เพื่อต้องการเงินจากพวกโจทก์ร่วมและผู้เสียหายเท่านั้น จึงถือไม่ได้ว่าโจทก์ร่วมทั้งแปดและผู้เสียหายที่ ๖ ที่ ๗ ได้ร่วมกับจำเลยที่ ๑ นำสินบนไปให้เจ้าพนักงานอันเป็นการใช้ให้จำเลยที่ ๑ กระทำความผิด โจทก์ร่วมทั้งแปดและผู้เสียหายที่ ๖ ที่ ๗ จึงเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) มีสิทธิร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีจำเลยที่ ๑ ในความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๑ ได้ ส่วนความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๓ มิใช่ความผิดอันยอมความกันได้ตามมาตรา ๓๔๘ พนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจสอบสวนตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๒๑ พนักงานอัยการโจทก์จึงมีอำนาจฟ้องและโจทก์ร่วมทั้งแปดขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้

191

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๖๘๒/๒๕๖๒

จำเลยบอกกับโจทก์ทั้งสามว่าสามารถช่วยเหลือให้เข้ารับราชการครู แม้จำเลยบอกว่าจะนำเงินไปมอบแก่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้มีการเปิดสอบภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ไม่ปรากฏว่าผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่กระทำการตามที่จำเลยกล่าวอ้างประกอบกับการเปิดสอบ

192

(ต่อ)

เพื่อให้เข้ารับราชการเป็นการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ารับราชการตามปกติ การกระทำของจำเลยเป็นเพียงอุบายของจำเลยที่อ้างว่าจะใช้วิธีการดังกล่าวเพื่อช่วยเหลือโจทก์ทั้งสามให้เข้ารับราชการครูได้ตามที่จำเลยบอก โจทก์ทั้งสาม เมื่อไม่ปรากฏว่าโจทก์ทั้งสามให้เงินแก่จำเลยเพื่อให้จำเลยนำไปให้แก่เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ จึงไม่ถือว่าโจทก์ทั้งสามมีส่วนร่วมในการใช้ให้เจ้าพนักงานกระทำความผิด เมื่อโจทก์ทั้งสามได้รับความเสียหายจากการหลงเชื่อจำเลย โจทก์ทั้งสามย่อมเป็นผู้เสียหายตามกฎหมายมีอำนาจฟ้องในความผิดฐานฉ้อโกง

193

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๓๙/๒๕๖๒

จำเลยยกยอกรณณต์ที่ผู้เสียหายเข้าซื้อขณะอยู่ในความครอบครองใช้ประโยชน์ของผู้เสียหาย ย่อมทำให้ผู้เสียหายได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำของจำเลย ผู้เสียหายจึงเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย และมีอำนาจร้องทุกข์ดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดฐานยกยอกรณณต์ได้

194

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๗๔๕/๒๕๖๒

โจทก์ร่วมมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวและมีเพศสัมพันธ์กับจำเลยที่ ๒ ทั้งที่โจทก์ร่วมมีภริยาอยู่แล้ว คงเป็นเรื่องที่โจทก์ร่วมไม่ซื่อตรงต่อภริยาอันเป็นการผิดศีลธรรมจรรยา แต่ข้อเท็จจริงหาได้ปรากฏว่าโจทก์ร่วมจงใจแสดงพฤติการณ์อย่างใดเพื่อให้เกิดแรงจูงใจ หรือกระตุ้นให้จำเลยทั้งสองตัดสินใจลงมือกระทำความผิดไม่ กรณีไม่อาจถือได้ว่าโจทก์ร่วมมีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิดอันจะทำให้โจทก์ร่วมไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยในความผิดฐานร่วมกันกรรโชกและริดเอาทรัพย์สินของจำเลยทั้งสอง

195

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๓๕/๒๕๖๓

พยานหลักฐานโจทก์และโจทก์ร่วมฟังได้ว่าจำเลยกับพวกอ้างว่าสามารถช่วยเหลือฝากโจทก์ร่วมเข้าทำงานรับราชการในองค์การบริหารส่วนตำบล หรือ เทศบาลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ได้อันเป็นความเท็จ ความจริงแล้วจำเลยกับพวกไม่สามารถช่วยเหลือฝากโจทก์ร่วมเข้าทำงานรับราชการในองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ตามที่กล่าวอ้างได้

196

(ต่อ)

โดยการหลอกลวงของจำเลยกับพวกเป็นเหตุให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อว่าเป็นความจริงและมอบเงิน ๕๕๐,๐๐๐ บาท ให้จำเลยไปดำเนินการตามที่จำเลยกับพวกกล่าวอ้าง ถือว่าโจทก์ร่วมได้รับความเสียหายเป็นพิเศษจึงเป็นผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องคดีในข้อหานี้ได้ ส่วนโจทก์ร่วมมอบเงิน ๕๕๐,๐๐๐ บาท ให้จำเลยไปนั้นล้วนเกิดขึ้นเพราะถูกจำเลยหลอกลวง ถือไม่ได้ว่าโจทก์ร่วมเป็นผู้ก่อให้เกิดจำเลยกระทำความผิด โจทก์ร่วมจึงเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยมีสิทธิร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดฐานฉ้อโกงได้

197

ผู้ตายข้ามถนนใต้สะพานลอยคนข้ามในสภาวะที่รถใช้ความเร็วสูงได้ ผู้ตายจึงมีส่วนประมาทด้วย ไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย ผู้ร้องแม้เป็นมารดาผู้ตาย ก็ไม่มีอำนาจจัดการแทนและไม่มีอำนาจเข้าเป็นโจทก์ร่วมได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๖๔๐/๒๕๕๐)

198

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๐๐๑ - ๘๐๐๒/๒๕๖๐

ผู้ตายสมัครใจเข้าวิวาทต่อสู้กับจำเลยทั้งหก ผู้ตายจึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย พ. มารดาของผู้ตายย่อมไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้ตายซึ่งถูกทำร้ายถึงตาย พ. ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการในคดีส่วนอาญาและไม่มีสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกา

199

คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๑๗๔/๒๕๖๐

ผู้ตายแสดงความไม่พอใจที่จำเลยที่ ๑ สนับสนุนกับ พ. ซึ่งเป็นคนรักเก่า และผู้ตายพูดทำทนายจำเลยที่ ๑ ก่อน หลังจากนั้นผู้ตายและจำเลยที่ ๑ ชกต่อยกันเป็นกรณีผู้ตายกับจำเลยที่ ๑ สมัครใจวิวาทต่อสู้กัน ผู้ตายจึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยที่ ส. บิดาผู้ตาย เด็กชาย น. และ ศ. บุตรทั้งสองคนของผู้ตายจะร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) และ ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐

200

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๕๒/๒๕๖๒

จำเลยกับผู้ตายโต้เถียงกันแล้ว ผู้ตายเดินออกจากร้านที่เกิดเหตุ จำเลยเดินตามหลังแล้วชักอาวุธปืนยิงผู้ตาย ถือไม่ได้ว่าผู้ตายสมัครใจวิวาท จึงเป็นผู้เสียหาย ผู้มีอำนาจจัดการแทนตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๕ (๒) จัดการแทนผู้ตายได้

201

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๓๙/๒๕๖๒

โจทก์ร่วมตอบโต้ทำทนายกับจำเลยและยอมเข้าเสียงภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นแก่ตน เพราะหากโจทก์ร่วมไม่ประสงค์จะวิวาทกับจำเลยก็ไม่จำเป็นต้องพูดจาตอบโต้และไปหยิบไม้มา ถือว่าโจทก์ร่วมสมัครใจทะเลาะวิวาท จึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ตามความหมายใน ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) และทำให้ไม่มีอำนาจที่จะขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ ตามมาตรา ๓๐

202

การที่โจทก์สมัครใจวิวาทกับมารดาจำเลย แม้โจทก์
จะไม่เป็นผู้เสียหายในการดำเนินการคดีกับมารดาจำเลย
แต่โจทก์อาจเป็นผู้เสียดำเนินคดีแก่จำเลยซึ่งเป็นบุตรที่มาช่วย
มารดาตีทำร้ายโจทก์ในขณะที่โจทก์เพลียงพล้ำอยู่ได้
(คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๐๔๕/๒๕๔๔)

203

ผลประโยชน์ที่โจทก์ได้จากการขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกิน
ราคา เป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๙ แห่ง พ.ร.บ. สำนักงานสลาก ฯ
โจทก์จึงมิใช่ “ผู้เสียหายโดยนิตินัย” ที่จะฟ้องจำเลยผู้หลอกลวง
ฉ้อโกงให้โจทก์ขายฉลาก ฯ เกินราคาแก่ตนได้ (คำพิพากษาฎีกาที่
๕๓๗/๒๕๖๑)

204

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๖๘/๒๕๖๒

พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ เป็นกฎหมายที่บังคับใช้เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนนร่วมกัน เมื่อโจทก์ร่วมมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว ถือได้ว่าโจทก์ร่วมมีส่วนประมาทก่อให้เกิดความเสียหายนั้นขึ้นด้วย โจทก์ร่วมจึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๒(๔)...

205

(ต่อ)

การพิพากษาคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญาตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๔๖ และการพิจารณาว่าผู้ใดจะมีสิทธิยื่นคำร้องต้องพิจารณาจากสิทธิในทางแพ่งไม่ใช่กรณีที่จะนำความหมายของคำว่า ผู้เสียหายในคดีอาญา เช่นเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยมาบังคับใช้และการพิพากษาคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญาตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๔๖ ดังนั้น แม้โจทก์ร่วมไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย แต่เมื่อข้อเท็จจริงในคดีอาญาฟังได้ว่า โจทก์ร่วมได้รับบาดเจ็บสาหัสอันเนื่องจากการกระทำโดยประมาทของจำเลยอยู่ด้วย โจทก์ร่วมจึงเป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของจำเลย ย่อมมีสิทธิเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการทำละเมิดของจำเลยได้

206

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๖/๒๕๖๓

จำเลยซึ่งแนวรั้วไฟฟ้าห่างจากต้นพีชกระท่อม ประมาณ ๕ เมตร เพื่อป้องกันคนเข้ามาลักทรัพย์ในบริเวณอาณาเขตบ้านของจำเลย แสดงให้เห็นได้ว่าจำเลยมีเจตนาให้กระแสไฟฟ้าทำร้ายร่างกายคนที่มาสัมผัสแนวรั้วไฟฟ้าดังกล่าว แม้ว่าการปล่อยกระแสไฟฟ้าเข้าสู่เส้นลวดของกลาง ขนาดแรงดัน ๒๒๐ โวลต์ จะทำให้แรงดันกระแสไฟฟ้าในเส้นลวดของกลาง ลดลงเหลือแรงดัน ประมาณ ๑๑๐ ถึง ๑๕๐ โวลต์ หากคนไปสัมผัสเส้นลวดของกลางจะถูกกระแสไฟฟ้าช็อตแต่ไม่ถึงแก่ความตายในทันที ต้องใช้เวลานานประมาณ ๑๐ ถึง ๒๐ นาที จึงจะถึงแก่ความตาย แต่เนื่องจากก่อนเกิดเหตุมีฝนตกลงมาหนักมากทำให้พื้นดินบริเวณ ที่เกิดเหตุเปียกชื้นชุ่มน้ำ จึงเป็นตัวนำกระแสไฟฟ้าผ่านลงดินได้เป็นอย่างดี เป็นเหตุให้ผู้ตายทั้งสามซึ่งลักลอบเข้าไปลักใบต้นพีชกระท่อมที่ปลูกไว้หลังบ้านของจำเลย สัมผัสแนวรั้วที่จำเลยชิงกันไว้ถูกกระแสไฟฟ้าช็อตถึงแก่ความตาย การกระทำของจำเลยจึงเป็นเพียงมีเจตนาทำร้ายผู้ตายทั้งสาม มิได้มีเจตนาฆ่า แต่การกระทำนั้นเป็นเหตุทำให้ผู้ตายทั้งสามถึงแก่ความตาย...

207

(ต่อ)

แม้ว่าการกระทำของผู้ตายทั้งสามถือว่าเป็นการประทุษร้ายอันเป็นละเมิดต่อกฎหมายและต่อทรัพย์สินของจำเลย ซึ่งจำเลยมีสิทธิที่จะป้องกันทรัพย์สินของตนได้ก็ตาม แต่พฤติการณ์ที่จำเลยปล่อยกระแสไฟฟ้าขนาดแรงดัน สูงถึง ๒๒๐ โวลต์ ไปตามเส้นลวดของกลางที่ซึ่งเป็นแนวรั้วโดยไม่มีฉนวนหุ้มนั้น แม้โดยสภาพจะไม่ทำให้ผู้สัมผัสเส้นลวดที่มีกระแสไฟฟ้าอยู่ถึงแก่ความตายในทันที แต่ก็สามารถทำให้ได้รับบาดเจ็บเป็นอันตรายแก่กายหรือสาหัสได้ และหากถูกกระแสไฟฟ้าช็อตเป็นเวลานานย่อมเป็นอันตรายร้ายแรงถึงแก่ชีวิตได้ อีกทั้งบริเวณหลังบ้านเกิดเหตุที่ผู้ตายทั้งสามนอนตายอยู่นั้น มีกิ่งต้นพีชกระท่อมถูกตัดลงมาบางส่วนเท่านั้น ไม่ปรากฏว่ามีทรัพย์สินอื่นของจำเลยอยู่ในบริเวณดังกล่าว ทรัพย์ที่จำเลยมีสิทธิกระทำการป้องกันเป็นเพียงต้นพีชกระท่อม ซึ่งเป็นสิ่งผิดกฎหมาย เนื่องจากเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ไม่ใช่ทรัพย์ที่จำเลยจะต้องดูแลป้องกันถึงขนาดสร้างแนวรั้วไฟฟ้ามีแรงดันสูงเช่นนี้ การกระทำดังกล่าวจึงเกินสมควรแก่เหตุ หรือเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็น หรือเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกันตาม ป.อ. มาตรา ๖๙ จำเลยยังคงมีความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย...

208

(ต่อ)

ผู้ตายทั้งสามมิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย โจทก์ร่วมทั้งสามไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้ตายทั้งสามได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๕ (๒) แต่โจทก์ร่วมทั้งสามกับผู้ร้องยังคงมีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๔/๑ วรรคหนึ่ง โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ตายทั้งสามจะเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยหรือไม่

209

ผลของการไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย

ผลของการไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย แยกออกเป็น ๒ กรณี คือ

๑. กรณีความผิดอันยอมความได้ผู้เสียหายยอมไม่อาจใช้สิทธิใด ๆ ตามกฎหมายได้เลย เช่น การร้องทุกข์ การฟ้องคดี การขอเข้าเป็นโจทก์ร่วม การอุทธรณ์ฎีกา ฯลฯ และมีผลให้บุคคลตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๕ ไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายด้วย

210

๒. แต่สำหรับความผิดอันยอมความไม่ได้หรือความผิดต่อแผ่นดิน แม้ผู้เสียหายไม่มีสิทธิต่าง ๆ ดังกล่าว เช่นเดียวกับความผิดอันยอมความได้แต่ผู้เสียหายอาจกล่าวโทษให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนแล้วส่งให้พนักงานอัยการฟ้องคดีแทนได้ เพราะคดีความผิดอันยอมความไม่ได้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนได้โดยไม่ต้องมีคำร้องทุกข์ดังเช่นความผิดอันยอมความได้ (ป.วิ.อ.มาตรา ๑๒๑ วรรคสอง)

211

กรณีการร้องทุกข์ การที่ผู้เสียหายมิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยร้องทุกข์ในความผิดอันยอมความได้ แม้เจ้าพนักงานตำรวจรับคำร้องทุกข์และพนักงานสอบสวนทำการสอบสวน ก็เป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบ พนักงานอัยการยอมไม่มีอำนาจฟ้อง แต่ถ้าเป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ก็ถือว่าคำร้องทุกข์ดังกล่าวเป็นคำกล่าวโทษได้ กรณีเช่นนี้พนักงานสอบสวนยอมมีอำนาจสอบสวนและพนักงานอัยการยอมมีอำนาจฟ้องได้ เพราะถือเป็นการดำเนินการแทนรัฐในการรักษาความสงบสุขของสังคม มิใช่ดำเนินการแทนผู้เสียหาย

212